

Нүсрэт ГАФАРОВ

ШӘХСИЈЈӘТЛӘ ҮЗ-ҮЗӘ

1998
877

Нүсрәт ГАФАРОВ

33

Г 26

66868

ШӘХСИЙЛӘТЛӘ ҮЗ-ҮЗӘ

Н. Зияев һаг.

АРХИВ

М. Ф. Ахундов адына
Азәрбајҗан Республикасы
КИТАПХАНАСЫ
БАКЫ - 1998

07899

ФЗ(2А)-8 + ТЗ(2А)-8

Нүсрэт ГАФАРОВ

ГАФАРОВ Нүсрэт Иzzэт оғлу
ШӘХСИJЛӘТЛӘ ҮЗ-ҮЗӘ

Редактору

Телман Мейдиханлы

Рәссамы

Булуд Гасымов

Мәсләһәтчиләр:

Сабир Һүсејнов

Сабир Мәммәдов

Корректору: Рә'на Исајева

IS BN 5-86874-108- 02

“СӘДА” нәшријаты, 1998

Чапа имзаланмыш 10.09.1998. Кағыз форматы 84x108 1/32.
Шәрти чап вәрәги 4,5 Учот нәшр вәрәги 3,5 Офсет чап үсулу.
Сајы 5.000. Биринчи бурахылыш 1.000 әдәд. Сифарिश 46.

Мүгавилә гижмәти илә
“Елнур П” к/м мәтбәәсиндә чап
олунмушдур

Арзулар гәлбиндә ачсын күл кими,
Анчаг ки күл кими тез дә солмасын.
Гәм, гүссә, бәдбинлик, бир дә көз јашы,
Јүз јаша! Өмрүнә гисмәт олмасын.
Ај һејдәр бабамыз, һејдәр бабамыз!

Нүсрәт ГАФАРОВ

РЕДАКТОРДАН

Бәјәндијим, севдијим, һәтта бә'зән гысгандығым гәдәр јахшы мәгаләләр, әсәрләр, бәдии-публисистик јазылар вар ки, онлары охујанда һәмишә һејрәтләнмишәм, елә инди дә һејрәтләнирәм. Анламағым, дәрк етмәјим олса да, поезија мәнән узағдыр. Лакин нәср әсәрләрини, публисистик јазылары мәмнунијјәтлә охујурам, гаврајурам. Чүнки өзүм дә бу жанрда аздан-чоҳдан, писдән-јахшыдан јазмағы бачарырам. Елә буна көрә дә мәнә елә кәлир ки, ағыллы, охучу марағына сәбәб олан нүмунәви, јаддагалымлы публисистика да поезијадыр. Узаға кетмәјә нә еһтијач, милли тарихимизи ә'ладан-ә'ла билән, мәдәнијјәтимизин, әхлағ-ән'әнәмизин, мүстәғиллијә чыхмыш, азадлығ газанмыш кәнч дәвләтимизин сабаһына ишығлы үмидләрлә бахан Нүсрәт Гафаровун бәдии-публисистик јазыларыны охудуҗа ичим силкәләнир, бир аз јухарыда дедијим кими, башлајурам јахшы мә'нада гысганмаға, нараһат олмаға, бојат хатирәләри хатырламаға. Бурасыны да өнчәдән гејд едим ки, јахшы, дигтәт чәкән, јадда галымлы јазылар елә белә, тәсадүфән јазылмыр. Һәр бир јахшы јазы - мүәллифин чанјанғысыдыр, чанынын грам-грам јағыдыр, әријир, шам әријән кими - ағ қағызлар үстүнә өмүрлүк, әбәдилик јапышыр, нахышланыр, һәкк олунур. Јахшы јазы-јазанын нәслинин, једди өрнәкдән үзү бәри нәсихәти, вәсијјәти, гејрәти, гәтијјәтидир. Рәвајәтә көрә Түрк дүнјасынын азманы, амансызы, сөзүнү јемәјән, әмәл вә характериндән дән-

мәјән Әмир Тејмурун көзләринин ичинә дүз, бирбаша бахмағ олмазмыш. Нијә? Она көрә ки, бөјүк Әмирин көзләриндә фосфора бәнзәр шүәланма, адамы гәбулетмә вә узаглашдырма габилијјәти олуб. О, өмрү боју өз истә'дад вә бачарығына, габилијјәтинә инаныб, нәјисә бачармама-сыны бојнуна алмајыб. Өз зоруна күвәниб, өз гәтијјәтинә архаланыб, өз тактикасы илә бармагла сајыласы мүмкүн олмајан истәк вә мурадына чатыб.

Нүсрәт Гафаровун "Шәхсијјәтлә үз-үзә" китабыны охујанда Әмир Тејмуру она көрә хатырладым ки, онун јазыларында әјилмәзлик, дөзүмлүк, башучалығына, гејрәт вә намуса чағырыш вар. Охучунун әлиндән тутуб бу јазылар, милли гејрәтә, милли мәнлијә, мәдәнијјәтә, давраныша һарајлајыр. Илк андача бөјәнилән, хоша кәлән бу һарајламада гәбаһәт һеч нә јохдур. Әксинә, тарихлик, гәдимлик, бөјүклүк, улулуг, ибрәтамызлик вар.

Нүсрәтин китабында чап олунан, ән азы бир охучу кими гәлбими диндирән, севкимә гадир вә лајиг олан чәһәтләр һансылардыр? Нүсрәт Иззәт оғлунун јазы дили ади-дән-ади, садәдән-садәдир. Бир дә тәкрат едирәм: онун јазылары о гәдәр анлашығлыдыр ки, санки јазыланлары охумурсан, орада тәсвир олунан һадисәләрин кинолентинә бахырсан, Мәсәлән, Нүсрәт Иззәтоғлу јазыр: "Мән дә башга мәсләк гардашларым кими халғымызын бөјүк оғлу Һејдәр Әлијевин Нахчыванда көрүшүнә кетмишдим. Бу, мәним онула ән унутулмаз көрүшүм иди. Әслиндә бу мүгәддәс көрүш арзусу өзүмү дәрк едәндән, анлајандан арзум олмушду. Мән ону көрдүм. Сакит олдум. Нијјәтимә чатдым. Һејдәр Әлијевин көрмәк, ислам дүнјасында бүтүн зијарәткәһлары кәзиб-долашмаға бәрабәрдир. Әлијев Һејдәр Әлирза оғлунун үзүндә елә бөјүк, елә әвәзолунмаз нур вар ки, һәммин о нур адама - ону көрүб анлајанлара өмүрлүк мә'нәви гидадыр..."

Һ. Әлијевин идарәчилик, тәшкилатчылыг бачарығындан, онун јорулмаг билмәдән апардыгы харичи вә дахили сijasәтдән чох јазылыб. Амма Нүсрәт Иззәт оғлу Гафаров бүтүн о јазыланларын үстүндән сүкутла кечир, өзүнүн шәхси мүшаһидәләрини тәсвир едир. Бу тәсвирләр о гәдәр инандырычы, о гәдәр һәгигәтдир ки, охучу бир анлыга доғрудан-доғруја Нүсрәт севинчинә, Нүсрәт арзусуна чатмағын реал шаһиди олур. Чүнки онун тәсвир васитәсиндә артыг-әскик, икиүзлүлүк јохдур. Нә варса, үздәдир. Нүсрәт нәји јазырса, она әлавә кејим, дејим, дон кејиндирмир. Мәсәлән, “Нахчыванда һејдәр Әлијев чәнабларыјла көрүшдүм. Көрүш иштиракчылары арасында ән чаваны мән идим. Бөјүк шәхсијјәт мәмнунијјәтлә мәни динләди. Бир хаһишим варды: ону зијарәт едим. Бәлкә дә кимсә буна рәвач вермәзди. Амма һејдәр мүәллим мәним истәјимчә һәрәкәт етди...”.

Һәр бир јазылан тарихдир. Бәхтәвәр о кәсдир, о мүәллифдир ки, көрдүјүнү, анладығыны олдуғу кими јаза, кәләчәк нәсилләрә чатдыра. бу бахымдан Нүсрәт Иззәт оғлу Гафаров бәхтли, талели јазарларымыздан биридир.

Даһи јазычылардан бири мүһарибәни јаталаг хәстәлијинә бәнзәдиб. Јә’ни инсан бирдән-бирә, гәфилдән дејил, ајларла, илләрлә инилдәјә-инилдәјә, зилләт чәкә-чәкә үзүлүр, чан верир. Доғрудан да бу гәмдир, дәррдир, фаһиәдир. Һеч демә һәјатда елә ишләр, елә һадисәләр олур ки, инсанын көјнәјә-көјнәјә, зарыја-зарыја чан вермәси, бәлкә дә онун јанында чох да елә ағыр дејил. Бах, һәммин о “елә һадисәләр”ин бири доғма јурда һәсрәт галмагдыр. Өзү дә бу дәрд онда адамы даһа чох јандырыр ки, ону көзүн көрә-көрә әлиндән алырлар. Даһа доғрусу, санки сағалмаз, битишмәз, ганыкәсмәз јаран ола вә сән она мөлһәм тапа билмәјәсән... Ермәни јағылары гәддарчасына, амансызчасына доғма обамызын үстүнә басғын едәндә Нүсрәт дә си-

лаһа сарылмыш, доғулдуғу, әрсәјә чатдығы кәндинин - һовуслунун мүдафиәсинә кетмишдир. Өмрүндә бир гарышганы белә тапдаламаға һејфи кәлән јазычы инди дүшмәнлә үз-үзә дајаныр. Автоматдан атәш ачмаг зорунда галыр. Әслиндә о, атәш ачмаға мәчбур иди. Она көрә ки, һәр гарышында үз гојмаға һазыр олдуғу торпағы, дағы-дәрәси әлдән кедирди. Адамлар пәрән-пәрән олуб. Ушагларын бағыртысы, гочаларын, әлил вә аһылларын фәрјады әрши бүрүјүб. Гысасы, бүтүн чанлылар галыб чанлары һәширинә. Дүшмән исә инсаф-мүрвәт билмир. Елә һеј ирәлиләјир. Елә һеј “Алазан”лары, “Град”лары улајыр. Кәнд әмәлли-башлы од тутуб јаныр. Гаршыдуранларын күчү, техники имканлары бәрәбәр дејил. Өзүмүзүнкүләр өзүмүзә көмәјә кәлмир. Һәрбчиләр мөвгеји сојутанлылыгла гојуб гачыблар. Кәндин мүдафиәси галыб јерли адамларын үмидинә. Онлар да техника нәдир, стратегија нәдир, билмирләр. Он-он беш нәфәр оларлар, ја олмазлар. Сыраларындан кимсә дилләнир: “Кәлин гачаг. Онсуз да биз онлара һеч нә едән дејилик”. Илк анда бу агла батан тәклифдир. Ермәни јағыларын әлинә кечмәјин мүсибәтини әввәлчәдән дујмаг, дәрк етмәкдир. Бәс һара гачсынлар? Вәтән торпағы да чанлыдыр. Чанлы да чанлыны дар мөгамда гојуб гачармы?!

Мәсафә тәдричән јахынлашыр. Бајагдан атәш сәсләрини ешитдикләри јағыларын инди өз һәниртиләрини еширдиләр. Һовуслу кәндинин көнүллүләри, гејрәтли оғуллары үч күн иди ки, бу сәнкәрдәјди. Азугәләри бүсбүтүн түкәнмишди. Көнүлләри һеч нә истәмирди. Тәки бир гуртум су олајды, ичәјдиләр. Тәшнәләри сәнәјди. Јох иди. Суја да мөһтач, тамарзы галмышдылар. Дүшмән исә галибләрә хас олан бир тәрздә ирәлиләјирди. Бәлкә дә бир аздан әлбәјаха дејүшү башлана чагды... Нүсрәт һәммин мүдһиш, мөшәгтәтли анлары белә тәсвир едир: “Башымызы

сәнкәрдән чыхара билмирдик. Горхудан чанымыза вөлвөлө дүшмүшдү. Кәнддә гоншумуз олан, јахшы таныдығым кәнч оғланын додағындан ган сызырды. Горхудан чатламышды онун додағлары. Әлинин рәнжи ағаппаг олмушду. Вәли көзләрини јумуб, мејит кими, тахта парчасы тәки узанмышды. Мәммәд өз-өзүнә күмүлдәнирди. Нә дејирди, һеч өзү дә билмирди. Гара јола, гара саата Гисмәт адлы итимиз дә ардыма дүшүб сәнкәрә кәлмишди. Бирчә еһтијатым ондан иди. Әкәр дуруб сәнкәрдән чыхсајды, дүшмән јеримизи биләчәкди. Амма Гисмәтин һеч јана кетмәјә гәтијјән фикри јох иди. Бу ит бә'зи сојдашларымыздан гејрәтли чыхмышды. Бизи атыб кетмирди... Артыг күн әјилмишди. Зијарәт дағынын архасында көрүнмәз олмушду. О сәмтдә санки тәндир, тонгал галанмышды. Сәрин меһ әсирди. Кәндимизин јанан евләриндән түстү бурулабурула әршә чыхырды. Дәдә-баба евләримиз, мүлкләримиз көзүмүз көрә-көрә од тутуб јанырды. Биз һеч нә едә билмирдик. Ачиз, заваллы олмушдуг... Бағышла мәни, доғма кәндим. Бағышла синәсиндә кәздијим, чәрәјин једијим, сујуну ичдијим доғма дијар. Мүгәддәс торпаг... Ермәниләр отуз-гырх метр аралыда өтүб кечдиләр һовуслу сәмтә. Би-зи көрмәдиләр. Мән Гисмәтин ағыны бәрк-бәрк тутмушдум ки, һүрмәсин. Јолдашларымын азачыг да олса рәнкруфлары ачылмышды. Даһа бурда галмағын һеч бир хејри, әһәмијјәти јох иди. Шәр гарышан кими бураны тәрк етмәлијдик...”

Јухарыда демишдим ки, публисист јазы вар, һеч дә поезијадан, лирик, кәнүл охшајан ше'рдән охучуја аз тә'сир етмир. Әксинә, анлајанын, дујанын, дәрк едәнин белини гырыр, гамәтини әјир. Нүсрәт Иззәт оғлу Гафаровун “Бир кәндин фәчиәси” сәнәдди, бәдии-публисистик повести һечә ки, мәнә гәним кәсилди, бах, о чүр.

Нүсрәт Иззәт оғлунун јазыларында нә хошума кәлир?

Онун милли гејрәти вә бу гејрәти сахта, гондарма дејил, һәјаты, һадисәләри реаллығы илә тәсвир вә тәрәннүм етмәси! Онун үчүн мүсибәтләр чохдур. Лакин ән башлычасы будур ки, сабаһ кәлин көчәчәк, ана олачаг гызларымыз милли әхлағымыза јад бир тәрздә давранмасын, дүшүнүлмәмиш аддым атмасын, мәнлијини нәјә көрәсә һәррача гојмасын. Әкәр о, - јә'ни мүәллиф шәһәримизин күчәләриндә бир гыз ушағы ачыг-сачыг кејинирсә, она гәзәбләнир. Бир оғлан саггыз чејнәјирсә, әсәбләшир. “А бала, саггыз чејнәмәклә ишғал олунмуш торпағларымызы кери гајтара билмәзсән?” - дејир.

Нүсрәт Иззәт оғлу Гафаровун јазыларыны охудугча өјүнүр, күвәнирәм ки, Азәрбајҗан нәсринин кәләчәји сағлам, саф дүшүнчәли кәнчләримизин әлиндәдир. Вә бир мәсәләјлә хүсуси олараг севинирәм ки, Нүсрәт јазмағы бачарыр. Өзү дә онун јазылары натурадан, һәјат һәгигәтләриндән көчүрмәјә бәнзәјир. Шәхсән мән мүәллифин јазыларыны охујанда елә санырам ки, маһир фырча устасынын монументал таблосуна, мәнзәрәсинә бахырам. Бундан белә дә уғурун олсун, Нүсрәт!

Телман МЕҔДИХАНЛЫ

ШӘХСИЈЈӘТЛӘ ҮЗ-ҮЗӘ БАГСЫЗЛЫГ ВӘ ЧҮР'ӘТСИЗЛИК

Азәрбајчан Республикасы Али Советинин сәдри Елмира Гафарованын, Бақы шәһәр прокурору Мәмәд Гулијевин, халг јазычысы Бајрам Бајрамовун вә башгаларынын һејдәр Әлијев бөјүклүјүнә, шәхсијјәтинә гаршы савадсыз, мәнтигсиз чыхышлары, онун кечмиш хидмәтләрини унудуб, ағызларына кәләнләри данышмалары мәни раһат бурахмырды. Али Советин ичласларына телеэкранда баханда Һ. Әлијев шәхсијјәтинә гаршы олан һагсызлыглар дөзә билмәјиб, әзаб-әзијјәт чәкирдим. Бу һалымы кәрән анам мәнә тәскинлик верәрди:

- Ај оғул, өзүнү үзмә. Вахт кечәр, заман кәләр, о адамлар һејдәр Әлијевә үз тутар, өнүндә диз бүкәрләр...

Бу, ана тәскинлији иди. Мәни сакитләшдирирди. Мәнсә һејдәр гүдрәтинә, һејдәр идарәчилик вә тәшкилатчылыг габилијјәтинә бәләд идим. Она кәрә дә дејирдим: "Ана, мән мәәттәл галмышам ки, бу кишинин күнаһы нәдир? Азәрбајчаны бүтүн дүнјаја танытдыран инсанын тимсалында аз гала ону халга дүшмән образы кими танытдырырлар. Башга халглар Һ. Әлијевә һөрмәт едир, ону јүксәк, бәнзәрсиз шәхсијјәт кими гијмәтләндирир, бу бивечләр исә она дүшмән кими бахырлар..."

Бах, белә һагсызлыглар, унутганлыглар ичими дидиб-дағыдырды. Фикирләширдим: "Аллаһ, ола биләрми ки, Һ. Әлијев јенидән һакимијјәтә гајыда?" Кизләтмирәм, бу, мәним ән бөјүк арзум, истәјим иди. Она кәрә дә Һ. Әлијевин ады, мүдафиәси илә әлагәдар һансыса бир тәшкилат, чәмијјәт, јахуд да партија јаранса - дәрһал она үзв јазылмалыјдым. Бу мәним гәти гәнаәтим иди.

1992-чи илин апрелиндә ешитдим ки, Азәрбајчан Республикасы Али Советинин гаршысында митинг кечирилә-

чәк. Вә митинг иштиракчылары Азәрбајчан Конститусијясында президент сечкиләри илә әлагәдар јаш мәһдудијјәтинин кәтүрүлмәсини тәләб едәчәкләр. Севиндим вә сабаһысы Али Советин бинасы гаршысына кетдим. Һәлә о вахтлар бураја топлашанлардан һеч кими танымырдым. Тәкчә бурада таныдығым тәләбә јолдашым - нахчыванлы, БДУ-нун мүәллими Зејнал иди...

Даһа сонралар ешитдим ки, Ријазиијат Институтунда јерләшән "Әлинчә" чәмијјәтиндә һејдәр Әлијевин һакимијјәтә гајыдышы илә бағлы мүәјјән тәдбирләр кәрүлүр. Илк таныш олдуғум Әли Нағыјев, Ағабәј Әскәров вә Сәјјад Аран олду. (Ону да гејд едим ки, Һ. Әлијевин һакимијјәтә гајытмасында бу адамларын хүсуси хидмәтләри олуб). Онлар өнчә Сумгајытдан, кәләчәк ЈАП-ын илк арзуолуналарыны гејдә алмаг үчүн бланклары мәнә вердиләр.

Гыса мүддәтдә 100-дән чох имза топладым вә гәраркаһа тәгдим еләдим. Бурасыны да хүсуси олараг гејд едим ки, Сумгајыт шәһәриндән Әдлијә Назирлијинин гејдијятындан кечән илк тәәссүбкеш мән олмушам.

Билмәјәни битмәз. Бу күн һөрмәтлә Н. Нәриманов адына мәдәнијјәт евинин мүдири Филман мүәллими хүсуси гејд етмәк истәјирәм. Бу әрәфәдә о, өз хидмәти отағыны мүвәггәти вермишди бизим тәәссүбкешләрә.

Јени Азәрбајчан Партијясынын илк өзәјинин јарадылмасы тәдричән гајдасына дүшүрдү. Елә бу вахт ХЧ-нин вахтындан таныдығым бир шәхс мәнә рәһбәрлик етдији мөктәбдән јер верәчәјини сөјләди. Кизләтмирәм, мән дә онун сонрадан биләчәјим ријакарлығына инандым. Амма...

1992-чи ил нојабрын 19-на кими тәдричән олса да һәмин директорла - Хыдыр Алојевлә кәрүшүрдүк. О, мәни бир нечә дәфә чәрәк јемәјә дә'вәт етди, кетмәдим. Амма бир дәфә мараг үчүн кетдим. Мәни дәһшәт бүрүдү. Х. Алојев бир нечә мүәллимлә мөктәбин идман залында

техники спирт, “напиток” ичирди. Онларын сәрхош дүн-
жаларына инди дә нифрәт едирәм. Бир даһа онларла чөрәк
јемәјә кетмәдим. Нојабрын 20-дә исә Хыдыр Алојевдән
Нахчывана - Ы. Әлијевин јанына кетмәји хаһиш еләдим.
Рәнк алыб, рәнк верди. Ахырда нә десә јахшыдыр:

- Әкәр Нахчывана кетсәм Искәндәр Һәмидов мәни елә
көјдөчә вурдурар.

Дедим:

- Өлсәк икимиз дә биркә өләрик.

Әлгәрәз, И. Һәмидовун горхусундан о вә достлары мүх-
тәлиф бәһанәләрлә Нахчывана кетмәкдән - һазыркы пре-
зидентимизлә көрүшмәкдән бојун гачырдылар. Мән исә
һеч бир тәмәннасыз вә тәрәддүдсүз, ишыглы үмидлә Бинә
һава лиманына кетдим. Ы. Әлијев чәнаблары илә көрүш-
мәк мәгсәди илә Нахчыванда мәни вә мәним кими әсл
Әлијевчиләри көзләјәнләрин көрүшүнә тәләсирдим.

БАШИЈӘ: Һәлә лап ушаг јашларымдан Сисијан, Гафан
јајлағларында, Гырхлар, Газанкөл дағларында, Һача Гајада,
Боғазјурдда, Гыз-кәлин чухурунда о гәдәр кәзиб-долашмы-
шам, о гәдәр гојун-гузу отармышам ки, та нә билим, нә гә-
дәр. Ахы адыны чәкдијим бу јерләр-јурдлар һәм дә мәним ана
вәтәним, гибләм, зијарәткаһым, башучалығым иди. Истәр
Ирәван ханлығы, истәрсә дә бүтөвлүкдә көтүрдүјүмүз Ермә-
нистан доғма Азәрбајчанымызын әјаләти олуб. Адичә бир
факт. Аз гала Азәрбајчанымызла јашыд олан “Ирәванда хал
галмады” халг маһнысы буна сүбут дејилми? Хал бурада рәм-
зи мә’на дашыјыр. Гәнирсиз, назәндә көзәлин үзү он дөрд ке-
чәлик Аја бәнзәдилир. Лакин онун чөһрәсиндә елә илк анда-
ча дујулан гәрибә, гәмли бир хал вар. Бу нәдир белә? Дәр-
ми, гәмми, интизармы,.. әзабмы?.. Һәр һалда ағапаг сифәтә
гапгара хал дүшүб. Бәлкә бу хал елә доғрудан да рәмзи мә’на
дашыјыр? Бәлкә бизләр - сән, о, мән кечикмишик? Еһ нә
јахшы ки, милли мөдәнијјетимиз, тарихимиз вармыш, јохса?..

Амма нәјләмәли, заман-заман јол кәлән тарихимиз чо-
лу-чохлу милли сатгынларымызын, хәјанәтин шаһиди
олуб... Бах, елә беләчә, Ирәван дөнүб олуб Јереван!..

Елә бурадача бизим халг үчүн аз гала аталар мәсәлине
чеврилән бир сөһбәт јадыма дүшдү. Ермәни һеч вахт бир-
бири илә таныш оlanda сорушмур ки, сән Ермәнистанын
һансы рајонундан, һансы кәндиндәнсән. Охучуларымыз
үчүн марағлы олсун дејә, мә’лумат верирәм ки, ермәнилә-
рин һеч вахт даими мөканы, вәтән олмајыб ки, сорушасан:
ај “һајес”, сән һансы мөкандансан? Түркләрин исә даими
мөканы олуб, о да бүтөвлүкдә түрк дүнјасыдыр. Јә’ни түрк-
ләрин шөһәрләри, рајонлары, кәндләри, һәтта нәсил-нәча-
бәтләри олуб. Она көрә дә һәр һансы бир түрк оғлу сору-
шанда ки, сән һансы маһалдансан, бизә гәрибә кәлмәсин.
О түрк оғлу буну она көрә сорушур ки, јери кәләрсә һәмин
достунун евиндә гонаг олсун. Гонагпәрвәрлик түркләрин га-
нындадыр. Ермәниләрдә исә белә алилик јохдур. Онлар го-
нагпәрвәрлији өзкәләрдән өјрәндикләри кими, даими мө-
канлары олмадығы үчүн вәтән торпағларыны да өзкәләрдән
умурлар. Бу исә кеч-тез онларын боғазында галачаг...

Бүтүн бунлары демәкдә мәгсәдим одур ки, Нахчывана
кетмәјимә севинирдим. Нахчыван мәним үчүн дүнјанын
ән мүгәддәс јерләриндән бири олуб вә олачаг да. Нахчы-
ванда мин бир булаг вар, һарај-һәшир гопарыб, гајнајыб-
чошуб өзүнү даға-даша вуран чајлар вар. Дағлар вар ки,
башыны галдырыб баханда мүтләг көрәк башындакы па-
пағы тутасан, јохса дүшәр. Инсанлары да ки гонагпәрвәр,
истиганлы, мәрд, һеч кәсә баш әјмәјән. Нахчыван мәним
үчүн бир дә она көрә әзиздир ки, дүнја шөһрәтли шөхсиј-
јәт бүтүн кениш имканларындан, имтијазларындан имтина
едиб мөһз о јурду өзүнә мүгәддәс јер билмишиди. Бу, Һеј-
дәр Әлијев чәнаблары иди. Мәни исә Нахчывана икинчи
дәфә чәкиб апаран Һејдәр Әлијев мөһәббәти иди...

ҲЕЈДӘР ӘЛИЈЕВ МӘНИМ ЈАШЫМЫ НЕЧӨ ҲЕСАБЛАМЫШДЫ?

Ахшам саат 11-дә Нахчыван Али Мәчлисинин бина-сына кәлдик. Һамы һәјәчанлы иди. Артыг бир нечә дәгигәдән сонра Һејдәр Әлијев бизи гәбул едәчәкди. Нәһајәт, һәмин ан јетишди. О, бизи сәмимијјәтлә, өзүнә-мәхсус тәбәссүмүлә саламлады. Сонра исә тәмкинлә рес-публикамызын мүхтәлиф бөлкәләриндән кәлмиш әмәк адамларына, зијалыларә сөз верди. Елә мөгамлар олду ки, јерсиз, бајағы тә'рифләрә кәрә ирадларыны да билдирди...

Ахыр ки, нечә илләр һәсрәтини чәкдијим арзума је-тишдим. Мөһтәрәм Һејдәр Әлијев мәнә дә сөз верди. “Сумгајытдан кәлән нүмајәндә данышсын кәрәк нә вар, нә јох мәмләкәтимиздә” - јарызарафат, јарычидди шәкилдә мәнә тәрәф бахды.

Мән һәјәчан кечирирдим. Биртәһәр өзүмү әлә алдым.

Тәдричән һәјәчаным, чашгынлығым арадан галхды.

- Һөрмәтли Һејдәр баба! Мән Чәбрајыл рајонунда, ади зәһмәткеш аиләсиндә анадан олмушам. Көрдүјүнүз кими һәддән артыг һәјәчанлыјам. Бу да сәбәбсиз дејил. Сизин кими дүнја шөһрәтли бир шәхсијјәтин өнүндә башга чүр дә ола билмәзди. Өзүмү дәрк едәндән бу көрүшүн, ачыг дејирәм, Сизи јахындан көрмәк һәсрәти илә јашамышам. Бәхтим мәни бу истәјә, бу арзуја говушдурду. Шәхсән Сизин имкансыз, зәһмәткеш балаларына кәстәрдијиниз аталыг гајғысы сајәсиндә һәмјашыдларым елмимизин, маарифимизин бајрагдары олан университетин һүгүг, журналистика, шәргшүнаслыг, тарих факултәләринә да-хил олмушуг. Јәгин ки, хатырлајырсыныз: 70-чи илләрин орталарында университетин ректору мәрһум (Аллаһ рәһ-мәт еләсин) Фаиг Бағырзадәјә гејри-рәсми шәкилдә кәс-тәриш вермишдиниз ки, һүгүг факултәсинә анчаг вә ан-чаг фәһлә, колхозчу, касыб ушагларынын сәнәдләрини көтүрүн. Бу һагда хүсуси арајыш да тәләб олунурду. Фа-иг мүәллим исә бир гәдәр дә ирәли кедәрәк бу иши баш-га факултәләрә дә тәтбиг еләмишди. Сизин вердијиниз кәстәришин икинчи или мән сәнәдләримини университетә вериб 19,5 балла гәбул олундум. Инди мәним кими јүз-ләрлә касыб ушаглары өмрүнүзә дуа охујуруг, Сизә чан-сағлығы арзулајырыг.

Вә о да хатиримдәдир ки, һәмин вахтлар атасы проку-рор ишләјән бир нәфәр тәләбә фәһлә оғлу ады илә һүгүг факултәсинә дахил олмушду. Сиз буну билән кими һәмин тәләбәни университетдән, атасыны илә прокурорлуғ ор-ганларындан узаглашдырмышдыныз. Бизим кими архасыз, јохсул аиләләр үчүн бундан да јүксәк мүкафат, гајғы, ис-тәк, һөрмәт ола биләрдими?

Һ. Әлијев чәнаблары дәрин фикрә кетмишди. Бу ан мәнә елә кәлди ки, өтән күнләр бир кино ленти кими онун

көзлери өнүндөн кечирди. Јегин ки, вердији нечө-нечө әдаләтли гәрарлары, рүшвәтхорлуға, әлиәјрилијә, корруп-
сијаја гаршы гол чәкдији фәрманлары хатырлајырды. Мә-
ним исә һәмин ан јадыма һејдәр Әлијевин республика-
мызда һагг-әдаләт наминә јаздығы "Гој әдаләт зәфәр чал-
сын!" башлыгылы јазысы дүшдү. Она көрә дә бу кичик, бир
нечә дегигәлик фасиләдән сонра сөзүмү давам етдим:

- Мөһтәрәм һејдәр Әлијев! Артыг республикамызда
давам едән ермәни-Азәрбајчан мұһарибәси, һаггсызлыглар,
әдаләтсизликләр халгы боғаза јығмышдыр. Башабәла ин-
дики вә кечмиш рәһбәрләримиз Сиздән гисас чыхмаг
үчүн һакимијјәтә кәлмишләр. Әслиндә исә чәбһә бөлкә-
ләриндә әскәрләр үмид, инам јери кими Сизин јолунузу
көзләјирләр. Башга јол јохдур. Анчаг сиз бу халгы бәла-
лардан гуртара биләрсиниз... Сизин кими дүнја шөһрәтли
сијасәтчини тә'гиб едән, онун һүгугларыны тапдалајанла-
ра исә сон сөзүм будур: - нә гәдәр аға гара десәниз дә, ја-
рашмаз. Әввәл-ахыр әдаләт зәфәр чалачаг... Гој әдаләт
зәфәр чалсын...

Мәним бу кичик чыхышым сона чатды. Залда һеч ким
данышмырды. Нүмајәндәләрин һамысы санки бизим сөһ-
бәтләримизә һаким кәсилмишди... Һамы һејдәр Әлијевә
бахырды. Ахы о, мәнә һәм әјләшмәк ишарәси вермәли
иди, һәм дә әлавә суаллар... Ән азы беш дегигәјә јахын
рәһбәр көзләрини бир нөгтәјә зилләјиб нә һаггдаса фикир-
ләширди. Әлбәттә, һеч ким чүр'әт едиб ону хәјаллардан
ајыра билмәзди.

Һандан-һана о дилләнди:

- Һә, гуртардынмы оғлум, - деди.
- Бәли, - чаваб вердим.
- Бујур, әјләш.

Сонра о, дәриндән нәфәс алыб арамла сөһбәтә
башлады:

- Бу ушаг мәним јадыма гәрибә, мараглы фактлар сал-
ды. Доғрусу, е'тираф едим ки, мәним рәһмәтлик Фаиг Ба-
ғырзадәјә вердијим бу көстәриши аз гала унутмушдум. Бу
ушаг университетдән данышанда елә баша дүшдүм ки, јә-
гин онун гәбул имтаһанларында иштирак еләмишәм. Она
көрә о да гәбул олуб. Елә ки о мәним көстәришимдән
сөһбәт ачанда дүзү, көврәлдим. Доғрудан да, мән халгыма
һәмишә көмәк етмәк истәмишәм. Истәмишәм ки, касыб-
ларын да балалары охусунлар, ирәли кетсинләр, һагг-әда-
ләт үзүлмәсин, варлы-касыб сөһбәтләри олмасын...

Сөзүнүн бу јериндә о јенидән фикрә кетди вә һеч ки-
мин көзләмәдији һалда мәним јашымы деди:

- Бу кәнчин инди орта һесабла 34 јашы вар.

Һамы бир-биринин үзүнә бахды. Ахы, Һ. Әлијев мәним
јашымы һарадан билди? Сонралар чох фикирләшдикдән
сонра нәһајәт ки, ријазиијатчы олмасам да бу суалын чава-
быны тапдым.

Демәли, Һ. Әлијев бу көстәриши 1975-чи илдә вериб.
Мән исә чыхышымда гејд еләмишдим ки, Сиз бу көстәри-
ши верәндән бир ил сонра университетә гәбул олунму-
шам. Орта мәктәби исә адәтән 17 јашларында гуртарыр-
лар. Биз исә Һ. Әлијевлә 1992-чи илдә көрүшүрдүк. Демә-
ли, 1992-чи илдән 1975-чи или чыханда фәрг 17 ил едир.
Мән әкәр орта мәктәби 17 јашымда гуртармышамса 17 ил
фәргини дә үстә кәлдикдә едир 34 ил.

Бәли, бу ади, лакин мәним үчүн - ејни заманда чох-
лары үчүн гејри-ади ријазии һесабламаны әлбәттә, на-
дир шәхсијјәтләр дүшүнә биләрди. Һәмин күн јени-
дән Һ. Әлијевдә олан тәфәккүрә, савада, дегиг дүшүнмә
тәрзинә һејран галдым...

“ХАЛГЫМЫЗА БЕЛӘ ӘХЛАГЛЫ, САВАДЛЫ, ДУ- ШҮНЧӘЛИ КӘНЧЛӘР ЛАЗЫМДЫР”

Бу сөzlәри дә Һ. Әлијев сәһәри күнү Али Мәчлисин ичлас залында мәним һагтымда демишди. Нәјә көрә? Суалымы инди охучуларымыза ачыгламаг истәјирәм...

Кечә ичласымыз сәһәрин алаторанына кими чәкди. Топлантымыз сона чатанда адәти үзрә - “Кимин мәнә сөзү вар?”, - дејә Һ. Әлијев залдакы адамлара мүрачиәт етди. Мән әлими галдырыб сөз истәдим. Ешидирәм, - дејә Һ. Әлијев мәнә бахды. Сыхыла-сыхыла: - “Сизинлә тәкликдә көрүшмәк истәјирәм”, - дедим.

Һ. Әлијев һамынын чыхмасыны ишарә еләди. Аман Аллаһ, нә едәчәјими өзүм дә билмәдим. Бир анлыға өзүмү итирдим. Ахыр ки, ирадәми әлә алыб илләрлә јахындан көрмәдијим, анчаг һәмишә һәсрәтини чәкдијим Һ. Әлијев шәхсијјәтинин лап гәншәриндә дајандым. Ваһимәли, шәхсијјәт сәсинин истисини, мүлајим вә сәртлијини бир адымлыгда дудум:

«Ешидирәм, оғлум. Чәкинмә, сөзүнү де. Көрүрәм һәјәчанланырсан. Дилим әсә-әсә: - Мән Сизи зијарәт етмәк истәјирәм, һәјдәр баба. Бу һәм өзүмүн арзумдур, һәм дә анамын хаһишидир, - дедим. Сонрадан анладым ки, бөјүк шәхсијјәт бу мәрәмымы көзләмирди. Она көрә дә:

- “Сән мәни нечә зијарәт етмәк истәјирсән?”, - дејә сорушду. Мән:

- Анам хаһиш едиб ки, Сизин әлиниздән өпүм. Мән Сумгајытдан бураја кәләндә анам севинчиндән ағлады вә бу мүгәддәс тапшырығы мәнә верди.

Һ. Әлијев бу һәрәкәтимә мәәттәл галмышды. О, мәнә мәррибан нәзәрләрлә бахыб күлүмсүндү:

- Кет, анана де ки, сәнин хаһишин, онун истәји јеринә јетирилди.

Кизләтмирәм, пәрт олдум. Өмрүм боју бөјүкләрин јолуну сахламышам. Лакин инди дөзә билмәдим. Һәјдәр Әлијев чәнаблары кими нәһәнк шәхсијјәтин өнүндә “ирадымы” билдирдим:

- Ахы, һәләлик Сизи зијарәт етмәмишәм. Бир дә ки, әкәр бу күн анамы алдадырамса, сабаһ Сизи дә алдадырам... Дүнја шәһрәтли шәхсијјәтин шаграг күлүшү инди дә гулагларымда әкс-сәда верир...

Сонра Һ. Әлијев мәним бу сөзләримдән елә бил тутулду. Талеләр һәлл едән сағ әлини мәнә узатды, мүгәддәс вә мүгајисәси олунмајан шәхсијјәтин, зијарәткаһын әлини мәмнунијјәтлә өпдүм. Һәммин ан санки бүтүн дүнјаны мәнә бағышладылар. Севинчимдән о кечә сабаһа кими јата билмәдим...

Сәһәр ЈАП-ын тә’сис конфрансы олду. Һ. Әлијев конфрансда бөјүк вә әһатәли нитг сөјләди. Бакыдан кәлмиш гонаглара да сөз верилди. ЈАП-ын Сијаси Шурасы сечилди. Сүрәкли алгышларла мәни дә һәммин Шуранын үзвү сечдиләр.

БАШИЈӘ: Бир нәфәр мәним Сияси Шураја үзв сечил-мәјимин әлејһинә чыхыш етсә дә (о адам инди дә ЈАП-да вәзифә дашыҗычысыдыр) һејдәр Әлијев онун бош, мә'насыз данышығына, сәрсәмләмәсинә әһәмијјәт вермәди:

- Биз демократик дәвләт гурмаг истәјирик, әкәр кон-франс иштиракчылары мәсләһәт билирсә, рәва көрүрсә, демәк белә лазымдыр. (Фикир верин, Һ. Әлијев демокра-тик фикирләри нечә мұдафиә едир). Инди исә ЈАП-ын СШ-нын сijaһысындан мәним адымы биләрәкдән, гәсдән силибләр. Јүз фаиз әминәм ки, бүтүн булардан партија сәдринин мә'луматы јохдур. Олсајды... Бир заманлар мөһ-тәрәм тарихчиләримиз дә тарихимизи о вахт белә сахта-карчасына јазыблар ки, Гарабағын Азәрбајчанын ән гә-дим, ән улу торпағы олдуғуну инди дә аз гала дүнјаја ис-бат едә билмирик.

Ахшам исә Һ. Әлијев бизи, јә'ни Сияси Шуранын үзв-ләрини Нахчыван Али Мәчлисинин ичлас залында гәбул еләди. Мәгсәд идарә һеј'әтини, партијанын сәдр мұавин-ләрини сечмәк иди. Јанымда отуран јолдашлардан бири мәним идарә һеј'әтинә намизәдlijими вермәк истәди.

Мән е'тираз әләмәти олараг кичичик чыхыш етдим:

- Партијадан һеч бир ичтимаи-сияси вәзифә уммурам. Мән һејдәр Әлијевин јолунда вәзифәсиз дә мұбаризә апа-рачағам. Чүнки чанымла, ганымла мән сырф Әлијевчи-јәм... Вә республикамызын һәр јериндә бу ишлә чани-дил-дән мөшғул олачағам. Зарафатла ону да гејд етдим ки, Сумгајытда сәдр дә өзүм олачағам.

Бу сөзләрдән сонра Һ. Әлијев мәним һагтымда деди:

- Халгымыза белә әхлаглы, савадлы, дүшүнчәли кәнч-ләр лазымдыр. Үмумијјәтлә исә кәнчләр бөјүк гүввәдир, мән онлара архаланырам... Вә сонунчу ифадәмә зарафат-ла: - Кет, Сумгајыты вердим сәнә, - деди.

Бакыја гајыданда нүмајәндә һеј'әтинин үзвләри мәнә

һәсәдлә бахырдылар. Еләләри вар иди ки, һәтта мәни гу-чаглајыб өпүр, - "Һејдәр Әлијевин чох хошуна кәлдин", - дејә мәни тәбрик едирдиләр.

Һәммин нүмајәндәләрдән Сосиалист Әмәји Гәһрәманы Баба Сәмәдову, рәһмәтлик Зија Бүнјадову, Јевлах рајонун-дан олан журналист һәмкарым Мустафаны (тәәссүф, фа-милијасыны билмирәм), Шаһлар Әскәрову, Ағдам рајо-нундан олан Тофиг Вәлијев, Кәрим Кәримову, Асја Ма-нафованы, Самир Новрузову, Муртуз Әләскәрову, Сирус Тәбризлини, Хејрәддин Гочаны, Сәфијар Мусајев, Рәфа-ел Аллахвердијев, Һачыбала Абуталыбову, Надир Ағаје-ви вә башгаларыны инди дә һөрмәтлә хатырлајырам.

ИШЛӘР ГАЈДАЈА ДҮШӘНДӘН СОНРА...

Тә'гибләрә, тәһгирләрә, күчә сөјүшләринә, өлүмлә һәдәләнемәјә мә'руз галдым. ЈАП-ын Сумгајытда сәдри олмаға чалышан Хыдыр Алојев (әслиндә о, үзвү ол-дуғу чәмијјәт вә партијаларын һамысында бу иддиада ол-мушдур. Она көрә дә ону һәр јердән говмушдулар) мәни өз һавадарлары илә биркә өлүмлә һәдәләјирдиләр. Ах-шамлар евимә гајыданда киришдә намә'лум адамлар габа-ғымы кәсир, конфранса кәләчәјим тәгдирдә мәни өлдүр-мәклә, һәбс еләтдирмәклә һәдәләјирдиләр. Һ. Әлијевин хатиринә, сөз-сөһбәт јаранмасын дејә, кери чәкилмәјә мөчбур олдум. Һ. Әлијев чәнаблары республика президен-ти сечилдикдән сонра онун үнванына ачыг мәктуб јаздым. Һеч бир редаксия бу мәктубу дәрч етмәјә чүр'әт етмәди. Чох чәк-чевирдән сонра "Јени Азәрбајчан" гәзетиндә ча-лышан гәләм достум Галиб Әһмәдов мұсаһибә формасын-да фикрим илә дәрч етдирди. Мұсаһибәми олдуғу кими оху-чулара тәгдим едирәм.

“МӘГСӘДЛИ ТӘ’РИФ, МӘГСӘДЛИ ТӘНГИД ГӘДӘР ГӘРӘЗЛИ ВӘ ЗИЈАНЛЫДЫР”

- Нүсрәт мөәллим, һәмкарларыңыз вә јашыдларыңыз Сизи партијанын мүбариз тәшкилатчыларындан бири кими таныјыр. О вахтлар ки, партија гуручуларына, онун әмәли иш фәдакарларына вә Һејдәр Әлијевин тәрәфдарларына гаршы күтләви тә’гиб вә тәзјигләр варды, онда Сиз чәсарәтлә, һеч бир манеә вә чәтинликләрдән горхмадан тәблиғатчы кими ән чәтин партија тапшырыгларыны јеринә јетирдиниз. Артыг о күнләрдән 4 ил кечмишдир. Һазырда ЈАП өз јаранма тарихинин бешинчи илдөнүмүнә гәдәм гојмушдур. Бу зирвәдән архаја бојлананда сиз ән чох һансы һадисәләри хатырлајырысыңыз?

- Мәним үчүн партија илә бағлы ән унудулмаз һадисә илк дәфә шәхсијјәтинә чох бөјүк һөрмәт етдијим Һејдәр Әлијевлә үзбәүз көрүшүм олмушдур. Бу даһи инсанла мән илк дәфә 1992-чи илин нојабрында ЈАП-ын Нахчыванда кечирилән тә’сис конфрансында таныш олмушам. Конфрансдан бир күн әввәл кечә саат 11-дән 3-ә кими Һејдәр Әлијев республикамызын мүхтәлиф кушәләриндән бура кәлмиш зијалылары, әмәк адамларыны гәбул едиб динләди. Хошбәхтликдән Һејдәр Әлијев мәнә дә сөз верди. Чыхышымда билдирдим ки, мән колхозчу аиләсиндә анадан олмушам. Мәним кими јүзләрлә әмәкчи өвладлары шәхсән Сизин көмәјинизлә университетин һүгүг, журналистика, шәрғшүнаслыг факултәләринә дахил олмушуг.

- Билдијимизә көрә, ЈАП-ын тә’сис конфрансында Сиз партијанын јарадычысы вә илһамверичиси Һејдәр Әлијевин дигтәт мәркәзиндә олмусунуз. Вә һәтта орада иштирак едән фәаллар ичәрисиндә ән чох ичтимаи вәзифә Сизә һәвалә олунуб. Бу “тәрәфбазлыгын” сәбәби нә иди?

- Билерсиниз, Һејдәр Әлијев чох һәссас инсандыр. О,

адамлары танымағы бачарыр. Мәнә елә кәлир ки, о, чох тәчрүбәли бир рәһбәр, инсаншүнас вә психолог кими мәним бу ишә нә гәдәр чани-дилдән јанашдығымы һисс етмишдир. Она көрә дә шәхсән Һејдәр Әлијевин тәшәббүсү илә о вахт мәнә бир чох ичтимаи вәзифә һәвалә олунду. ЈАП Сијаси Шурасынын, тәфтиш комиссијасынын вә редаксија һеј’әтинин үзвү сечилдим. Мән орада партијанын сәдринә сөз вердим ки, Сумгајытда Һејдәр Әлијев идејаларынын тәблиғ вә тәшвиғи илә чани-дилдән, чидди мәшғул олачағам.

- Сиз конфрансда вердијиниз вә’дә сонра әмәл етдинизми?

- Бәли, мән Сумгајыта гајытдыгдан сонра партијанын тәшкилатланмасы иши илә үрәкдән мәшғул олдум, сағлам гүввәләри топладым. Онларын бир өзәк әтрафында чөмләшмәси үчүн әлимдән кәләни етдим. Ишләр гајдасына дүшдүкдән сонра Сумгајытда һамынын “јахшы таныдығы” бир нәфәр бүтүн арзуларымы пуч еләди. Мән садәчә ола-

раг үмуми ишин хејринә сөз-сөһбәт јаратмадым. Бу вахт мүхтәлиф тәшкилат вә чәмијјәтләр мәни өз сыраларына дә'вәт етсәләр дә кетмәдим. Онлара баша салдым ки, бәд-хәһлар вә карјеристләр мәни гәсдән шөһәр тәшкилатын-дан узаглашдырсалар да мән ЈАП-дан чыхмамышам, Әли-јевчи мөвгејиндән һеч вахт дәнмәјәчәјәм. Мән һәмишә Әлијевчи олмушам вә олара да галырам.

- Нүсрәт мүәллим, вахты илә күчә вә мејданларда тә'ғиб вә тәзјигләрә мә'руз галдығыныз партија јолдаш-ларынызын әксәријјәти инди јүксәк вәзифә күрсүләрин-дә вә мәс'ул дәвләт постларында тәмсил олунублар. Он-ларла әлагә сахлајырсынызмы? Даһа доғрусу, вәзифә ара-кәсмәләри Сизин партија үнсийјәтинизә манечилик тө-рәтмир ки?

- Мән өзүнә, шәхсийјәтинә вә мәнсуб олдуғум партија-ја һөрмәт едән лајигли ЈАП-чыларла вәзифәсиндән вә мөвгејиндән асылы олмајараг һәмишә үнсийјәт сахламагда һеч бир чәтинлик чәкмәмишәм. Ләјагәтли адам һәмишә өзүнү ләјагәтли апара билир. Мәни нараһат едән тамам башга бир мәсәләдир. Вахты илә ЈАП-ын өзәкләрини ја-раданда бизә вә шәхсән мәнә һәдә-горху кәлән, һејдәр Әлијевин портретини әлимдән алыб сийәси мүлаһизәләрә көрә мәни тәһгир едән чоһүзлү адамлар инди мүхтәлиф күрсүләрә јијәләнмишләр. Онларын арасында һәтта Мил-ли Мәчлисин үзвү оланлар да вар. Инди Республика Пре-зидентинин портрети онларын кабинетләриндән, башла-рынын үстүндән асылыб. Инди һәммин адамлар әсл Әлијев тәрәфдарларыны көрәндә хысынлашыб күлүшүрләр. Доғ-рудан да, беләләри чоһ тәһлүкәли типдирләр. Ачығыны дејим ки, мән белә маскаланмыш типләрдән һәмишә еһ-тијат етмишәм вә бу күн дә еһтијатланырам.

Әлбәттә, тәһлүкә тәкчә ријакарлыгда дејил, иш о јерә чатыб ки, дәвләт чеврилиши чәһдиндә иштирак едәнләр

рин истинтаг вә мәһкәмәләрини бир заманлар һејдәр Әлијевин әлејһинә олан һәммин маскаланмыш шәхсләр апарырлар. Она көрә дә дәвләт чеврилишиндә иштирак едән пуллу адамларын бир һиссәси "тәмизә" чыхарылып. Көздән пәрдә асмаг үчүн имкансыз адамлар ағыр маддә-ләрлә иттиһам олунурлар. Бах, тәһлүкә бундадыр. Тәкчә бир факты гејд етмәк истәјирәм ки, вахты илә Ајаз Мү-тәллибовун хүсуси кәстәриши илә һејдәр Әлијев тәрәф-дарларыны тә'ғиб едән шәхс инди даһа мө'тәбәр постда, һүгүг-мүһафизә органларынын бириндә чалышыр вә "һаг-әдаләти үзә чыхарыр". Күман едирәм ки, партијамызын дөрд иллик јубилејинә һәср олуначаг мәчлисдә бу кими парадоксал фактлар ашкарланачагдыр. Онлара гаршы јенә дә һејдәр Әлијевин рәһбәрлији алтында елликлә мүбаризә апармаг лазым кәләчәкдир.

* * *

"Азәрбајчан Республикасынын Президенти һејдәр Әли-јев чәнабларына ачыг мәктуб"умун үрәјимчә олан вариан-тынын ишыг үзү көрмәси үчүн өмрүм боју гәләм јолда-шым, һәмјерлим Сабир Мәммәдова миннәтдар олачам. Мәһз онун јахындан көмәклији, гајғысы сәјәсиндә илләр-лә чап олунмамыш, һәсрәтини чәкдијим јазы ичтимай-си-јәси "Анд" гәзетинин 27 декабр 1997-чи ил тарихли сәјын-да мәни истәјәнләри севиндирди. Инди дә һәммин јазыны дигтәтинизә чатдырырам.

АЗƏРБАЙҶАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ПРЕЗИДЕНТИ ҺЕЈДƏР ƏЛИЈЕВ
ЧƏНАБЛАРЫНА
АЧЫҒ МƏКТУБ

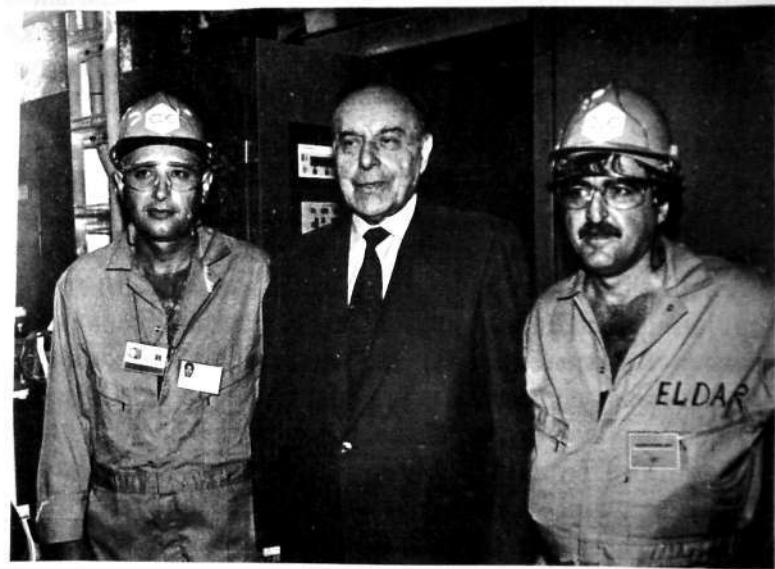
Һөрмәтли Президент! Республикамызын белә бир чәтин ичтимаи-сијаси вәзијјәтәндә вахтынызы алдығыма көрә үзр истәјирәм. Анчә мүстәгил дөвләтчилијимиз наминә буна мәчбур олмушам.

Һөрмәтли Президент!

Сизинлә илк дәфә ЈАП-ын Нахчыванда кечирилән тә'сис конфрансында таныш олмушам. Јәгин хатириниздәдир, конфрансдан бир күн әввәл - кечә саат 11-дән сүбһә кими республикамызын мүхтәлиф кушәләриндән кәлмиш зијалылары, әмәк адамларыны гәбул едиб динләдиниз, Хошбәхтликдән мәнә дә сөз вердиниз. Чыхышымда билдирдим ки, мән колхозчу аиләсиндә анадан олмушам. Мән вә мәним кими јүзләрлә колхозчу, фәһлә ушағлары шәхсән Сизин көмәклијиниз сәјәсиндә университетин һүгүг, журналистика, шәргшүнаслыг фәкүлтәләриңә дахил олмушуг.

Кечәнин сонунда исә бизим аилә үчүн ән мүгәддәс олан бир хаһиш еләдим. Дедим ки, анам Сумгајытдан Нахчывана кедәчәјими биләндә севинчиндән ағлады вә деди ки, мәним әвәзимдән Һејдәр бабаны зијарәт едәрсән. Инди ичазә верин, Сизи зијарәт едим. Сиз күлүмсүнүб дединиз:

- Кет, анана де ки, зијарәт етдим. Мән исә дедим ки, ахы һәләлик Сизи зијарәт етмәмишәм вә әкәр бу күн анам алдадарамса, сабаһ да Сизи алдадарам". Бу сөздән сонра Сиз аиләмизин ән бөјүк арзусуну јеринә јетирдиниз: мән сағ әлиниздән өпүб Сизи зијарәт еләдим. Касыб, чох да бөјүк олмајан бир аилә үчүн бунун нә олдуғуну Сиз јахшы баша дүшүрсүнүз...

ЈАП-ын конфрансында исә Сизин тәшәббүсүнүзлә ән чох ичтимаи вәзифә алан јенә мән олдым: Сијаси Шуранын, тәфтиш комиссијасынын, редаксија һеј'әтинин үзвү. Вә мән Сизә сөз вердим ки, республикамызын һәр јериндә бу ишлә чани-дилдән мәшғул олачағам. Зарафатла ону да дедим ки, Сумгајытда сәдр дә өзүм олачағам. Сизсә күлә-күлә дединиз: "Кет, Сумгајыты вердим сәнә".

Һәмин күнләрдә бүтүн зијалылар мәнә һәсәд апарыб дејирдиләр ки, Һејдәр Әлијевин сәндән чох хошу кәлди. Мән вердијим сөзә әмәл етдим. Бу ишлә үрәкдән мәшғул олмаға башладым. Ишләр гајдасына дүшәндән сонра Сумгајытда һамынын "јахшы" таныдығы, әгидәсиз, мәсләксиз, гырх үзлү бир нәфәр бүтүн арзуларымы пуч еләди - Хыдыр Алојев. Коммунист, Халг Чөбһәси, Истиггал партијаларынын үзвү, социал-демократларын Сумгајытда кечирилән көрүшләриндә синәсини ирәли вериб өзүнү социал-

демократларын тәәссүбкеши адландыран бу “адамын” ЈАП-ын сәдри олмасынын әлејһинә чыхдым. Чүнки о илк күнләрден бу иддиада иди. Әслиндә бүтүн партијаларла бу иддиада олмушду. Она көрә дә бүтүн партијалардан говмушдулар. Бунунла да ишим битди. Мәнә бөһтанлар атылды, һәдә-горхулар кәлинмәјә башланды. Иш о јерә чатды ки, 4 партијанын үзвү олан һәммин адамлар әгидәли сајылдылар. Һеч бир партијанын, гурумун үзвү олмајан, анчаг Әлијевчи олан мән әгидәсиз адам сајылдым. Нә етмәк олар, јәгин касыбларын, архасызларын талејинә белә јазылыбмыш. Вә елә билмәјин ки, мән кимләрденсә горхуб ЈАП-дан кәнарлашдым. Садәчә олараг Сизин хатиринизә, партијанын иши позулмасын дејә, сөз-сөһбәт јаратмадым...

Һөрмәтли Президент! Ону да гејд едим ки, Чөбһә һакимийјәтдә оларкән мәнә дәфәләрлә онларла ишләмәк тәклиф олунмушду, кетмәмишдим, КП-дан дә’вәтләр олунду, кетмәдим. ЈАП-дан кәнарлашдырылан кими Истиглал вә Мүсават партијаларындан, Рөвшән Чавадовун дәстәсиндән мәнә дәфәләрлә дә’вәтләр олунду, кетмәдим. Чүнки мән ЈАП-дан узаглашсам да һ. Әлијевчилијимдән дәнмәмишдим вә дәнмәрәм дә...

Зати алиләри!

Инди исә мүхтәлиф вәзифәләрдә ишләјиб, Сизи тә’риф едә-едә, халг арасында гәсдән игтисади вә сижаси чәтинликләр јарадан, күлли мигдарда рүшвәт јыған, халгы Сизә вә дөвләтә гаршы галдыран, күндә бир ресторанда, кеф мәчлисләриндә ејш-ишрәтлә мәшғул олан адамлар һаггында мә’лумат вермәк истәјирәм.

Вахтилә ЈАП-ын өзәкләрини јараданда бизләрә һәдә-горху кәлән, Сизин шәклинизи белә тәһгир едән һәммин чохүзлү адамлар инди мүхтәлиф күрсүләрә јијәләндиләр, Милли Мәчлисин үзвү олдулар. Инди Сизин шәкилләриниз онларын кабинетләриндә башларынын үстүндән асылыб, елә да-

нышырлар ки, елә бил онлар әсл Әлијевчиләрдир, бизим кимиләр исә һеч ким. Инди һәммин адамлар бизләри көрәндә шагтанаг чәкиб күлүрләр, чибләриндән пачка-пачка доллар чыхыр, халг исә чөрәкпулу тапмыр. Иш о јерә кәлиб чатыб ки, онлар мәним кими архасызлары Сизинлә һәдәләјирләр. Һазырда мәним талејим тәһлүкә алтындадыр. Сиз һакимийјәтдә ола-ола горху ичиндә јашајырам. Һәммин адамлар исә Сизин әлејһинизә иш апара-апара кеф чәкирләр.

Һөрмәтли Президент!

Рајон вә кәндләримизин ишғалындан әввәл ермәниләрә гаршы вурушмағын, кәнүллүләр дәстәсини јаратмағын илк тәәссүбкеши олсам да, бир нечә күн гардашларымла мүһасирәдә галсам да, бунлара гиймәт верән олмады.

Һөрмәтли Президент!

Нечә олур ки, Сизи, дөвләти, халгы алдадыб тәһгир едән дә онлар, һамыдан јахшы доланан, вәзифәләрдә ишләјәнләр дә онлар? Сизинлә көрүшән дә онлар, мәним кими Сизә сәдагәтли, касыб ушаглары исә дәрдини демәк үчүн, Сизә лазым олан мә’луматлары чатдырмаг үчүн гәбулуруза дүшә билмирик. Иш о јерә чатыб ки, дөвләт чеврилиши чәһдиндә иштирак едәнләрин истинтагыны, мөһкәмәләрини Әлијевчилијин әлејһинә олан һәммин адамлар апарырлар. Она көрәдир ки, дөвләт чеврилишиндә иштирак едән пуллу адамларын бир һиссәси “тәмизә” чыхарылыр. Тәкчә бир факты гејд етмәк истәјирәм ки, вахты илә А. Мүтәллибовун хүсуси көстәриши илә Әлијевчиләри тә’ғиб едән бир нәфәр шәхс инди даһа күчлү һүтуг-мүһафизә органларындан бириндә чалышыр вә “һаг-әдаләти үзә чыхарыр”. Һалбуки һәммин адамлар Москвада кизләнән бир груп адамын көстәриши илә ишләјирләр. Бунун ачы нәтичәләри нә вахтса үзә чыхачаг.

Мөһтәрәм Президент!

Һазырда о гәдәр “гоһумларыныз”, “достларыныз”, “танышларыныз” пејда олублар ки, адам галыр мат-мәәттәл. Һәммин

адамлара бир нечә суалым вар: Һејдәр Әлијев Ә. Вәзирев, А. Мүтәллибов командалары тәрәфиндән тәһгирләрә, тә'гибләрә мә'руз галанда нијә көрә сәсинизи ичинизә чәкмишдиниз? Һ. Әлијевин һуғуғларынын бәрпасы уғрунда кедән митингләрдә нәјә көрә иштирак етмишиниз? Мән Сумгајытда ЈАП-ын илк өзәкләрини тәкбашына јараданда вә мүхтәлиф адамлар тәрәфиндән тәһгир олуғанда, һејатым тәһлүкә алтыннда оландә сиз “гоһумлар”, “достлар” һараларда идиниз? Ахы бу партија Һ. Әлијевин ады илә бағлы иди. Һазырда сизләр ичра һакимијјәтләри илә, инзибати органларла, мүхтәлиф вәзифәли адамларла әлбир оларағ куја Һ. Әлијевин ән јахын гоһумлары, танышлары кими өзүнүзү тәғдим едәрәк күлли мигдарда рүшвәтхорлуғла мәшғулсунуз: пуллу, имканлы адамлары - А. Мүтәллибовун, Ә. Вәзиревун адамларыны мүхтәлиф вәзифәләрә тә'јин етдиришиниз, мәним кими имкансыз адамлар исә галыблар кәнарда. Вахтилә өзүнү А. Мүтәллибовун, Ә. Вәзиревун, Ә. Елчибәјин ән јахын дост-танышлары кими тәғдим едән адамлар инди өзләрини Һ. Әлијевин ән јахын дост-танышлары кими тәғдим едәрәк рајонларда, шәһәрләрдә вәзифә бөлкүләрини һәлл едирләр. Мән буна там әминәм ки, Сизин белә “гоһумлардан”, “дост-танышлардан” вә онларын әмәлләриндән хәбәриниз јохдур. Күман едирәм ки, Сиз тә'чили сурәтдә мәни гәбул едәчәксиниз. Бу архасыз, јохсул бир аиләнин јенидән ән бөјүк севинчинә, һәм дә Әлијевчилијин вә дәвләтчилијимизин хејринә олачағ.

Дәрин һөрмәтлә, инамла, Сизләрә сәмими һөрмәти, мәһәббәти олан, бөјүк үмидләрлә чаваб көзләјән вә Сизинлә көрүшмәк һәсрәти илә јашајан:

**Нүсрәт ГАФАРОВ,
ЈАП Сияси Шурасынын,
тәфтиш комиссиясынын
вә редаксија һеј'әтинин үзвү”.**

Елә әсл дәһшәтли, мүсибәтли күнләрим дә бу јазы гәзетдә дәрч олуғандан сонра башланды. Президентдән һеч бир тәмәннам олмајыб. Фикир вердинизми, мән она “бабам” дејә мүрачиәт етмишәм. Баба гәдр-ғијмәтини билмәјәнләр бөјүк-кичик, ағсағтал-ағбирчәк, оғул-нәвә гәдр-ғијмәтини билмәз. Мән онун - Һ. Әлијевин тимсалында чанлы, бариз шәхсијјәт көрмүшәм. Әкәр о, мәнә “оғлум” дејирсә, мәним кими кәнчләрлә, јурдунун оғул вә ғызыјла фәхр едирсә, бунун нәји писдир? Һејдәр Әлијев елә бир шәхсијјәтдир ки, бәлкә дә дүнјанын ән бөјүк, ән чидди шәхсијјәтләри ондан өјрәнмәли, ондан аңламалы, ондан бөјүклүк мәнтигини гәбул етмәлидирләр. Сизчә, биографијаы өзбәрдән дејән, ријази һесабламаларыјла сечилән, мәним кими касыб аиләләринә дајағ олан адама мејлим, мүнәсибәтим нечә олмалыдыр?

Чох тәәссүф ки, халғымыз үчүн өнәмли, дәјәрли, кәрәкли, күман јери, үмид үнваны олан адамы өзүмә зијарәт-каһ сандығым үчүн аңлашылмајан тә'гибләрә, бөһтанлара мә'руз галдым.

БАШИЈӘ: Иш о јерә чатды ки, һәтта мәни Әлијевчилијин әлејһинә тәблиғат апаран, партијаны нүғуздан салан, онун күчүнә, тәшәккүл тапмасына мане олан адам кими үс-түмә шәр, бөһтан атанлар да олду. Күнләр кечирди, заман, дөвран дәјиширди. Вә нәһәјәт, мәнә мә'лум олду ки, бу ојунлар кимин сифариши вә тәшәббүсү илә һәјата кечирилир.

Дәфәләрлә ермәни фашистләри илә үз-үзә кәлмишәм. Ичимдән һәм чомәрдлик, һәм дә тәрәддүд һисси кечиб. Әлимдә автомат силаһ јағыларла, ганымызы ичмәјә белә һазыр олан ермәниләрлә ганлы-гадады, өлүм-дирим мүбаризәсиндә, әлбәјаха дөјүш күнләрим олуб. Бу барәдә гәтијјән өзүмү реклам етдирмәјиб, буна тәбии һал кими бахмышам. “Бир кәндин фачиәси” повестимдә “Сағ ол, ата, сағ ол, ана” сәрләвһли јазымда һәмнин күнләри олдуғу кими тәсвир етмишәм. Охучулар үчүн марағлы олсун дејә һәмнин јазыны нәзәринизә чатдырырам.

Бәлә орта мәктәбдә бизләрә дәрс дејән севимли, әзиз, һеч вахт унутулмаз мўәллимләримиз сизи үрәкдән, гәлбән севмәјә вәрдиш еләмишдиләр. Сиз лајигли, савадлы, тәрбијәли, әхлаглы өвладлар јетирмишдиниз. Вә бу өвладлар сизләрин тәрбијәсинин мөһсулу, јетишдирдијиниз ағачларын мејвәси иди, ата, ана. Биз дә сизин е'тимадынызы аз-чоһ доғрултмушдуг. Евимизә кәлиб биздән разылыг едән мўәллимләримиз сизә дә ата-ана дејә мўрачиәт едирдиләр. Ону да әлавә едирәм ки, биз оғулар да сизин вердијиниз өјүд-нәсиһәтләри, дуз-чөрәји итирмәдик вә һеч заман итирмәрик дә. Буну фактларла тәсдиғ етмәк истәјирәм. Тәвазәкарлыгдан кәнар олмасын, кәндимизин илк журналисти - јазары - сизин оғлуруз - бу сәтирләрин мўәллифидир. Ел-обамызын мөһкәмә системиндә ишләјән илк һүгүшүнәси сизләрин өвладыныз - Әдаләтдир. Кәндимизин илк Полис Академијасына кирән тәләбәси јенә дә сизин оғлуруз Әнвәрдир. Ән башлычасы исә, Вәтән һәсрәти илә доғма кәндинин ермәни фашистләриндән азад олунмасы уғрунда кедән дејүшләрдә сон нәфәсинә кими ел-обасыны горумағ истәјән, лакин объектив сәбәбләрә көрә ону бачармајан јенә сизин оғланларыныздыр...

Сизә марағлы бир факты хатырлатмағ истәјирәм, әзизләрим. Чәбрајыл рајонуну ермәниләр һадрут сәмтдән атәшә тутанда кәндчиләримиздән бир нечәси рајон мәркәзиндә олурлар. Тәсадүфән мәрмиләр һәммин адамлардан 300-400 метр кәнара дүшүр. Сонралар бу һадисәдән истифадә едән "мўһарибә иштиракчылары" икиччи груп әлиллик дәрәчәси алырлар. Күлмәли дејилми, ај мөним атам, анам?!

Биз гардашлар исә ермәни фашистләри илә үзбәүз, һәтта мўһасирәдә ола-ола нечә-нечә хәстәлик тапдыг.

Мән үрәк, кичик гардашым Әнвәр сарылыг, ортанчыл гардашым Әдаләт исә һәлә дә һәкимләрә, бизләрә мө'лум олмајан хәстәликләрә тутулдуг. Нә гәдәр хәстәханаларда јатдыг. Амма һеч заман әлиллик дәрәчәси алмағ һагтында фикирләшмәдик вә фикирләшмирик дә. Нә вахт торпағларымызын азадлығы уғрунда мўһарибә башласа, чанлабашла дејүшә јолланаचाғыг. Әлсәк дә сөзүмүздән дөнмәјәчәјик, тәки сизләр гәдәр бизә әзиз олан торпағларымыз дүшмән таптағындан азад едилсин. Биз Вәтән үчүн һәмишә сағлам оғуларыг...

Һөрмәтли охучу! Хатирәләримин бир һиссәси илә аз да олса таныш олдурузму? Инди исә мүтләғ әлавә етмәлијәм ки, һәммин әрәфәдә ермәни фашистләри илә мўһасирәдә, дејүшдә олдуғум, көрмәдијим мөшәггәтли күнләри өзләрини азәрбајчанлы адландыранлардан көрдүм. Севинчим гәмә чеврилди. Мәни анбаан, күнбәкүн изләјирдиләр. Дүнән һәјдәр Әлијевин инкар едәнләр, портретини көтүрүб јерә чырпанлар мөним кәнч, лајигли кадр олмағымы дејән һазыркы Президентимизин сахтакарлыгла гылығына кирәнләр, мәнә гәним кәсилирдиләр. Севимли рәһбәримизә ачығ мәктубумун бир сурәтини Президент Апаратына кәндәрдим. Сонра исә мүнтәзәм оларағ телефонла апаратда ишләјән вә бу ишлә мөшғул оланларла әлағә сахладым. Демәк олар ки, ПА-да ишләјән шөхсләрин чоһундан дүзкүн чаваб ала билмәдим. Тәкчә бир нәфәрдән - Ханлар Ајдыновдан башга. О адам ПА-да һансы вәзифәдә ишләјир, билмирәм. Амма ону билирәм ки, мөним гәзетдә чыхан јазыма һәм јүксәк гијмәт вермишди, һәм дә өзүмә мәсләһәт. Чоһ сағ олсун. Онун мәнә олан мәсләһәтиндән сонра ичтимаи-сијаси шө'бөнин әмәкдашы мөни Сумгајыт шөһәр ИҺ васитәсилә гәбул етди. О адам мәнә нә десе јахшыды:

- Нүсрәт мўәллим, биринчиси, сөнин јаздығын мөгалә-

дә елә бир чидди мәсәлә јохдур. Икинчиси исә, сән бизә демәлисән көрәк вахты илә һ. Әлијевин һакимијјәтә кәл-мәсини истәмәјән, лакин бу күн вәзифәдә ишләјән һәмин адамлар кимләрдир?

Мән исә һәмин јолдаша гәти чаваб вердим:

- Мән һәмин адамларын сијаһысыны анчаг һөрмәтли президентимизә верәчәјәм.

О, мәнимлә худаһафизләшиб кетди. Үстүндән 2-3 күн кечмиш јашадығым бинанын о баш-бу башында нөмрәсиз машинлар көрдүм. Мәттәл галдым: көрәсән кимләрдир бунлар? Бу, мәнә 1992-1993-чү илләрдә башыма кәлән әһвалатлары хатырлатды.

Һәмин вахтлар мән Сумгајытда киминсә ЈАП-ын сәдри олмасына е'тираз етмишдим. О исә мәни өлүмлә, тутдурмагла һәдәләмишди. (Мән исә Әлијевчилијин хатиринә киримишдим). Тәки һ. Әлијевин һакимијјәтә кәлмәси на-минә үмуми ишимиз позулмасын. һәтта јашадығым бина-нын гаршысында габағымы кәсиб мәнә бычаг зәрбәси дә вурмаг истәмишдиләр. Һәмин адамлары исә бу күн дә та-ныјырам. Үмуми ишин хатиринә мән бу мәсәләни ши-ширтмәдим вә һеч бир кәсә шикајәт етмәдим...

ЈЕНИДӘН 1998-чи ИЛДӘКИ СӨББӘТЛӘРИМИЗ БАРӘДӘ

Иш о јерә кәлди ки, “Азәрбајчан” нәшријјатында иш отағында “КГБ”нин әмәкдашларындан бири илә таныш олдум. О “дөвләт адамы” мәнә нә десә јахшыдыр:

- Ешитмишик ки, сән Әлијевчисән вә Әлијевин ән ја-хын адамлары илә тәмасдасан. Хаһиш едирәм мәним мәр-кәзи “КГБ”јә ишә дүзәлмәјимә көмәк кәстәрәсиниз.

Сорушдум: “Сиз бу иши нәјә көрә мәнз мәнән хаһиш

едирсиниз? Ахы сиз “КГБ”дә ишләјирсиниз. Вә мән ки-мәм ки, Сизин Мәркәзи “КГБ”јә ишә дүзәлмәјинизә кө-мәклик кәстәрәм?..”.

Чаваб верди:

- Билдијимә көрә сән һәјдәр Әлијевин ән јахын гоһумлары илә јахынлыг едирсән.

Дедим:

- Бәли, мән һ. Әлијевин ән јахын гоһумлары илә јахынам.

Деди:

- Елә исә мәнә көмәклик еләмәјинизи хаһиш едирәм.

Дедим:

- Мәкәр өлкәдәки кадр сијасәтинә һ. Әлијевин гоһум-лары, јахынларымы бахыр?

Деди:

- Бәли. Бүтүн кадрларын тәлеји онлардан асылыдыр.

Даһа ирадәми чилөвләја билмәдим. Өзүмдән чыхдым. Дедим ки, дур чых бу отагдан вә сәни тә'лиматландырыб бураја көндәрән шәхсләрә дејәрсән ки, мәни јох, А. Мү-тәллибовун, Ә. Вәзировун, Ә. Һүмбәтовун, С. Һүсејновун, Р. Газыјевин адамларыны изләмәк ләзимдыр. Һәмин күн-дән сонра бир дә мәни изләјән һеч кимсәни көрмәдим...

Мәним үчүн чоһ марагыдыр. Һәмин “КГБ”шникдән сонра јашадығымыз бинанын һәндәвәриндәки нөмрәсиз машинлар да јоха чыхды. Бурадан мәнә белә ајдын олду ки, Президент Апаратында ишләјән бә'зи әмәкдашлар дәрһал јерләрә мә'лумат верирләр ки, ләзими јолдашлар-ла мараглансынлар (јә'ни мәним кими архасыз адамлар-ла). Чоһ көзәл. Бәс нәјә көрә онлар А. Мүтәллибовун, Ә. Вәзировун, Ә. Һүмбәтовун вә башгаларынын адамлары-нын ән јүксәк күрсүләрдә әјләшдијини һөрмәтли прези-дентимизә мә'лумат вермирләр? Чавабыны да өзүм вери-рәм: Она көрә ки, истәр Президент Апаратында олсун, ис-

тәрсә дә мұхтәлиф назирлик вә баш идарәләрдә, орада чалышанларын чоху А. Мүтәллибовун, Ә. Вәзировун, Ә. Һүмбәтовун, С. Һүсәјновун адамларыдыр. Әкәр фактлар лазымдырса, мән истәнилән вахт һазырам... Вәзифә үчүн исә һеч заман мүбаризә апармамышам. 1991-1992-чи илләрдә Һ. Әлијевин јанына кедәнләрин әксәријјәти “вәзифәдән јанмышлар” иди.

ҺАШИЈӘ: Һәмин “Әлијевчиләрин” әксәријјәти Һәјдәр Әлијев кими шәхсијјәтин һакимијјәтә кәлмәсиндә мүәјјән тәмәнна умурдулар. Бир дә арзуларына - јә’ни јенидән вәзифә дашыјычылары олмаг, өзләринә карјера газанмаг арзуларына чатдылар. Вә бир дә ән башлычасы бујду ки, Һәмин севинчәкли “Әлијевчиләр” А. Мүтәллибовун, Ә. Вәзировун, Ә. Һүмбәтовун, С. Һүсәјновун тәрәфдарларыны ән јүксәк күрсүләрдә јерләшдирдиләр. Она көрә ки, пул, имкан, мадди капитал Һәмин адамларда иди (дәдикләримиз, фактларымы истәнилән вахт сүбут етмәјә һазырам). Һәмин адамлар дәвләтчилији вә Әлијевчилији јох, вәзифәчилији вә пулу мүдафиә едәнләр, һәрислик, варланмаг арзусу илә јашајанлар иди. Инди исә әсл “Әлијевчиләр”ин һесабына һарынламыш белә “кишиләр” ән јүксәк күрсүләрдә отурараг мәним кимиләриндән гисас алачаглары күнү һәсрәтлә көзләјирләр. Бир зијалы кими индинин өзүндә дә мәни дүшүндүрән әсас чәһәтләрдән башлычасы будур: нијә Һәмин мәкрли, икиүзлү адамлар Һәјдәр Әлијев чәнабларынын негәтив һаллара гаршы амансызлыгыны унудур вә унудублар?!

Мән исә һамыја сүбут етдим ки, дүнја шөһрәтли, танынмыш сijasәтчи Һәјдәр Әлијевин һакимијјәтә гајытмасы вә халгымызы бәлалардан гуртармасы үчүн онун көрүшүнә кетмишдим. Чох шүкүрләр олсун ки, арзума чатдым да. Бәлкә дә 1991-1992-чи илләрдә Һәјдәр Әлијевин көрүшүнә кедәнләрдән јекәнә мән идим ки, нә вәзифә истә-

дим, нә дә ММ-ин үзвү олмаг үчүн чалышдым. Бу исә мәним мөһтәрәм президентимиз Һәјдәр Әлијев чәнабларына сонсуз мөһәббәтимин ифадәси кими гәбул олунмалыдыр.

Вә бурасы да мәнә күн кими һәгигәтдир ки, Һәјдәр Әлијев таныдыгы, севдији, ләјагәтинә, шәхсијјәтинә һөрмәти олан адамлара рәғбәт бәсләјир. Мән онун јаддашында нечә галмышам, билмирәм. О, мәним јаддашында 124 мин пејгәмбәр, 12 имамларымызын үмумиләшдирилмиш образы кими әбәдилик газаныб. Бунунла фәхр едирәм...

ТӘРӘДДҮД, ЈОХСА ЕЪТИЈАТ?..

Јахшы јадымдадыр. ЈАП-ын гәраркаһына тәзәчә кәлмишдим ки, кимсә деди: Муртуз Әләскәрову вәһшичәсинә дөјүбләр. Һамы бир-биринә дөјди. Бир груп адам Муртуз мүәллимин апарылдыгы хәстәханаја кетди. Һеч ким инанмырды ки, танынан, ихтисасы үзрә мүтәхәссис олан, тарихи шәхсијјәтә гаршы һөрмәтинә көрә о дөјүлсүн. Амма бу һәгигәт иди. Она ағыр хәсарәт јетирмишдиләр. Бир нечә саатдан сонра Муртуз мүәллимин дөјүлмәсинә даир шәкилләри кәтирдиләр. Тә’чили Һачыбала Абуталыбов бөјүк бир лист тәшкил етди. Башлыгы белә јаздыг: “БДУ-нун профессору Муртуз Әләскәров вәһшичәсинә дөјүлмүшдүр”. Бу сәрләвһәнин бир һиссәсини Һачыбала мүәллим, бир һиссәсини исә хәттим јахшы олдуғу үчүн мән јаздым. Үмуми рә’јимизә көрә бу лист университетин гаршысына вурулмалы иди. Һамы бир-биринин үзүнә бахды. Ахы, университетин гаршысында әли дубинкалы полис-пост хидмәти әмәкдашлары дајанырды. Һеч ким өз тәһлүкәсизлији горхусундан өзүнү ирәли вермәди. Мән вә Ағдам рајонундан олан Тофиг Вәлијев Һәмин листи көтүрүб университетә кетдик. Һүгүг фәкүлтәсиндә ишләјән вә һазырда өзүнү Һәјдәр Әлијевчи адландыран бир

нәфәрә җахынлашдыг. Дедик ки, сиз дүшүн университетин гаршысына вә полис ишчиләриндән хаһиш един ки, бизә мане олмасынлар. Бу лист әсас бинанын кирәчәжинә вурулмалыдыр ки, гоҗ авангард ролуну оҗнаҗан университет төләбәләри билсин ки, онларын севимли мӯәллимләри нечә инсафсызчасына, бәдхәһлыгла дөҗүлүб. һәммин адам нә десә җахшыдыр: “Мән дә Муртуз мӯәллим кими дәҗәнәҗин гурбаны олмаг истәмирәм”.

Чарәсиз галыб Тофиглә һәр икимиз биринчи мәртәбә-җә дүшдүк. һәммин листи ораҗа вуранда полисләр бизә җахынлашдылар вә Муртуз мӯәллимин шәкилләрини көрәндә тәәччүбләндиләр. һәтта онлардан бири белә деди:

- Әчлафлар! Хеҗирхаһ, мӯгәддәс кишини көр нә көкә салыблар?

Доғрусу, биз дә хеҗли горхмушдуг ки, җәгин полисләр бизә “дубинка дәрси” кечәчәкләр. Амма белә олмады. Тофиг вә мән орадан узаглашдыг. һәммин листә көрә исә артыг университетин һәҗәтинә жүзләрлә төләбә җығышмышды... Бу, милли варлығымызын сүбутуҗду! Бу, төләбәләрин өз доғма, әзиз мӯәллимләринә мөһәббәти, истәҗи иди. Төләбәләрин һаггы-һүгугу, инсан тәләҗини мӯдафиә етмәләри ән азы һөрмәтә лаҗиг кими гиҗмәтләндирилмәлидир. Тарих өзү сүбут етди ки, Муртуз Әләскәров һансыса бир ниҗәтинә, мөгсәдинә чатмаг үчүн чанфәшанлыг етмиришиш, һаггы-әдаләти мӯдафиә етмәк үчүн гара гүввәләрин дәҗәнәкләри, җумруг вә тәпикләри алтында җараланмыш, дөҗүлмүш вә изтираблар чәкмишдир. һәҗдәр Әлиҗев чәнаблары биләндә ки, Муртуз Әләскәров инсафсызчасына дөҗүлүб, җәгин ки, белә дүшүнмүшдү: “Аллаһ, көрәсән ниҗә биримиз дикәримизә гәним кәсилирик?!”.

МӘНИ ТАНЫМАГ ИСТӘМӘҖӘН НАНКОРЛАР

Һәр аҗ олмаса да һеч олмаса ики-үч аҗдан бир ЈАП-ын гәраркаһында олурам. Бурада мәни таныҗанлардан ики нәфәрә хүсуси мөһәббәтим, бөҗүк һөрмәтим вар. Чүнки онлар мәни һәмишә мөһрибанлыгла, сәмимиҗәтлә, - әсл Әлиҗевчи кими гәбул едир, гаршылаҗырлар. Галанлары исә аз гала мәни танымырлар, һәтта танымаг белә истәмирләр. Әслиндә исә бир заманлар мән вә мәним кими идеҗа, әгидә җолдашларым һәҗдәр Әлиҗевчилик җолунда чанымызы гурбан вермәк истәҗәндә онлар тамам башгаларына гуллуғ едәр, җалтагланыб гуҗруг булаҗардылар. Мәгам җетишәндә онлар деҗәчәкдиләр:

- Биз һәҗдәр Әлиҗеви җох, сизләри мӯдафиә едирдик. Онларын мӯкафатлары чох али олачагды. Мәним кимиләр исә мӯһакимә олуначагды.

Лухарыда геҗд еләдиҗим мӯсбәт кеҗфиҗәтли адамлардан бири дә Мисирхан Вәлиҗевдир. ЈАП-да чох жүксәк олмаҗан постлардан бирини тутур. Сон дәрәчә садә, көзәл, хош ха-сиҗәтли инсандыр. Вә мәним 1992-чи илин ноҗабрында мөһтәрәм президентимиз һәҗдәр Әлиҗевлә көрүшүмүн шаһиди олуб. Она көрә дә о, һәмишә фәхрлә деҗир:

- Нүсрәт мӯәллим кими һәҗдәр Әлиҗевә җахын икинчи адам танымырам.

Мәним дә Мисирхан Вәлиҗевә әрким чатыр вә деҗирәм:

- Мисирхан, сәнин вә мәним кими архасыз адамларын күрәҗиндә һәҗдәр Әлиҗев кими бөҗүк шәхсиҗәт дурур вә буна да там әминәм ки, заман кәләчәк, бизләр - җә’ни әсл һәҗдәр Әлиҗевчиләр дедикләримизин саһиби кими һәм дә дедикләримизин чанлы шаһиди олачағыг...

Һаггында сөһбәт ачмаг истәдиҗим икинчи шәхс кимдир? Тофиг Вәлиҗев! Бу адам ЈАП-ын 1992-чи илин ноҗабрында Нахчыванда кечирилән конфранс нүмаҗәндәләрин-

дән биридир. ЈАП Сијаси Шурасынын үзвүдүр. О адамын үрәји агрыдыгындан һеч тәјјарәјә минмәси дә мәсләһәт дејилди. Садәчә олараг Әлијев мәнәббәти һәр шејә үстүн кәлмишди. О, үрәк агрыларыны бир јана атыб, бизимлә биркә Нахчывана кетмишди.

Бизләр вахтилә Нахчывана кедәндә, кимләринсә горхусундан Һејдәр Әлијев шәхсијјәти илә көрүшә кетмәјәнләр, инди ондан јазырлар, онун бөјүклүјүндән, алилијиндән данышырлар. Иш о јерә чатыб ки, Һејдәр Әлијевин һакимијјәтә кәлмәсини истәмәјәнләр, инди мәни Һејдәр Әлијевлә һәдәләјирләр. Һәтта ЈАП-ын гәраркаһына кедәндә орада о гәдәр әчаиб, гәрибә адамларла растлашырам ки, галырам мөөттәл. Танымырам о адамлары, үзләрини бир дәфә дә олсун көрмәмишәм. Истәјирәм, сорушам ки, сиз доғруданмы Әлијевчисиниз? Вә доғрудан да сизләр әсл Әлијевчиләрсинизсә, нәјә көрә вахтилә сәсинизи ичинизә чәкмишдиниз? Бу күн фәхрлә Әлијевдән вә онун командасынын адындан данышан јолдашлар, һеч уганырсынызмы? Сизләр һансы үзлә мөһтәрәм президентимиз Һејдәр Әлијевин һүгуғларыны мүдафиә едирсиниз? Буна мәнәви һаггыныз, һүгуғи ихтијарыныз чатырмы?

Инди исә ЈАП-да, еләчә дә мүхтәлиф күрсүләрдә әјләшән “Әлијевчиләрлә” бағлы демәк истәдијим будур:

- Биз өлүмүн көзүнүн ичинә дүз бахыб, дост-дүшмән тәнәсиндән чәкинмәјиб, Нахчывана кедәндә сиз һардајдыныз, чәнәблар? Инди ачыг-гапалы үзүмә, јахуд истехза илә бахырсыныз. Бахын, нә олар! Тарихән белә олуб. Әсл чәфакешләр адилијиндән, садәлијиндән, тәмәннасыз олдуғундан мөкрли, икиүзлүләр газаныблар. Анчаг унутмајын, сизин кимиләр гызыл тахтада әјләшсәләр дә, гызыл тештә дә ган гусублар...!

“ҺЕЈДӘР ӘЛИЈЕВ ЧӘНАБЛАРЫ СӘНИ КӨРЧӘК ТАНЫЈАЧАГ”

Чохдан таныдығым, һөрмәт еләдијим танышымын Чянына кетмишдим. Бу сөзләри о, мәнә деди. Вә гәрибәјди, бир анлыға өзүм-өзүмә суал вердим: “Доғруданмы мөһтәрәм президентимиз мәни көрчәк таныјар?”. Чявабым гәти олду: “Бәли, таныјар!” Белә инамлы олмағымын исә бир нечә сәбәби вар. Әввәла, севимли рәһбәримиз һөртәрәфли, мүдрик, даһи шәхсијјәтдир. Даһилик зирвәсинә учаланлар сон дәрәчә зәриф, һәссас, инсанпәрвәр олурлар. Икинчи, адамы һејрәтләндирән гәдәр онда көз јаддашы вар. Үмумијјәтлә, мән елә бир адам танымырам вә ешитмәмишәм ки, Һејдәр Әлијев чәнәблары кими күчлү јаддаша малик олсун. Әлли-алтмыш ил өнчә нә кө-

рүбсә, нә ешидибсә, һамысы онун јаддашына һәкк олунуб. Бүтүн бунлар өз јериндә. Ән әсасы вә башлычасы исә будур ки, Һејдәр Әлијев чәнаблары бүтүн шүүрлу өмрү әрзиндә даим имкансыз, фәһлә балаларынын мөвгејиндә олуб. Јазыларымын бириндә бу барәдә ифтихарла сөз ачмышам ки, мәним кими учгар дағ рајонларындан кәлмиш нечә-нечә кәндли баласына о, нечә јахшылыг, хејирхаллыг едиб. Һарынлашмыш, ел сәрвәтини талан, гарәт едиб мадди имкан тапанларын ушаглары үчүн мүәјјән факүлтәләрә гәбул олунмаларына бир заман һаглы олараг гадаға да гојмушду. Бүтүн бунларын јалныз вә јалныз бир мәгсәди варды: һарынлыг имкансызлыгын үстүндә һекемонлуг етмәсин, вәссалам!

Мөһтәрәм президентимизә башга сојдашларым кими мән дә һөрмәт едир, ифтихар һисси кечирирәм. Бүтүн бу севкини, мәһәббәти мәһз онун өзү газанмышдыр. Аличәнаблыгы, әмәјә вә әмәкчијә мәһәббәти онун әлиндән тутуб инсанлыг учалыгына галдырмышдыр. Адам вар ки, күзәрәни, имканы сон дәрәчә ағырдыр. Доланышыгы минимум сәвијјәдәдир. Лакин Һејдәр Әлијевин көрүшүнә үмидлә, еһтирамла кедир. Бүтүн бу мүсбәт кејфијјәтләринә көрә, о, халгын әзизи-доғмасы кими таныныб.

Шәхсән мән дәвләтимизин, Азәрбајчанымызын ишыгы сабаһларыны мәһз әзиз рәһбәримизин әмәли фәалијјәтиндә көрүрәм. Јараданымыз ону ел-обамыза, халгымыза чох көрмәсин.

БӘЛИ, БӨЈҮК ШӘХСИЈЈӘТ МӘНИ ТАНЫДЫ

Ешидәндә ки, хәтрини дүнјанын бүтүн наз-не'мәтиндән артыг билдијим, әкәр лазым кәләрсә јолунда, уғрунда чанымы белә гурбан вермәјә һәмишә, һәр ан һазыр олдуғум чәнаб Һејдәр Әлијев јашадығым бөлкәјә -

Сумгајыта кәлир, елә билдим ки, әстәғфүруллаһ, Аллаһымыз көрүшүмүзә кәлир. Қизләтмирәм, бу көрүшә мән дә һазырлашдым. Лакин башгалары кими сахта, гондарма, икиүзлү, везифәси хатиринә дежил, үрәкдән, гәлбдән, көнүлдән һазырлашдым. Сәһәри күн һөрмәтли президентимиз өз сечичиләри илә көрүшә кәләчәкди. О әламәтдар тәнтәнәјә һәлә хејли вахт галыб. Һәлә бир гаранлыг ахшам да јер үзүнүн үстүнә гапгара өрпәк салачаг... Кечәдир. Јатағыма санки гор төкүлүб. галмышам гыврыла-гыврыла, бурула-бурула. Бир рәғәминдән башлајыб минә гәдәр сајырам. Бүтүн фикирләри башымдан, мүркүлү бејнимдән узаглашдырмаға чалышырам... Нәһәјәт, һуш мәни апарыр. Јухуда көрүрәм ки, Күнәшә доғру учурам, Амма гара булудлар гаршымы кәсир, көзләрим ки кор етмәк истәјир. Амма һәм ки о гара булуд лајларынын ачығына санки Күнәш јаваш-јаваш ашағы енир, үфүрүб һәм ки о булудлары көрүнмәз едир. Бәдәнимдән електрик чәрәјаны кечирмиш кими диксиниб јатағымдан галхырам. Башлајырам өзүм-өзүмә көрдүјүм јухуну јозмаға: Күнәш мүтләг вә мүтләг Һәјдәр Әлијев чәнабларыдыр. О гара булуд лајлары бир вахтлар ону истәмәјиб, амма халгын арзу вә тәләби илә һакимијјәтә кәләндән сонра маскасыны дәјишиб вәзифә, раһат кресло саһиби оланлардыр. Көјләр она көрә уча, тәмиздир ки, она, ора мурдарлыг, икиүзлүлүк, бишәрәфлик, наданлыг, нанкорлуг чатмыр. Күнәш она көрә пак, бакирә, анд јери, е’тигад үнваныдыр ки, ону нә хыдырлар, нә хаинләр, нә хәбисләр зәррин шүаларынын гаршысыны ала билмәјибләр, һеч ала билмәјәчәкләр дә! Јадыма бөјүк мүтәфәккир А. Бакыхановун кәламы дүшдү: “Хаин адам һеч вахт артмаз. Она биринчи өзүнүн мәкрли хисләти гәним олачаг, икинчи Аллаһ”. Вә бир дә атам Иззәтин, амам Зејнәбин һәлә ушаг вахтларымдан тез-тез дедикләри сөзләри хатырладым: “Оғул, көјдә Танры, јердә

рәһбәрлә ол. Онлара дөнүк чыхмасан, хәјәнәт етмәсән, гисмәтини, рузуну Јараданымызын өзү јетирәчәк”.

Сумгајытлылар мөһтәрәм президентимиз Һәјдәр Әлијев хатирини ән азы мәним гәдәр истәјирләр. Буна көрә дә һөрмәтли дөвләт башчымызын кәлишини сәбирсизликлә көзләјирләр. Минләрлә сакин, сечичи шәһәр мәдәнијјәт евинин гәншәринә топланыб. Онлардан бири дә мәнәм. Анчаг онларла мәним фәргим вар. Онлар сәрбәстдирләр. Һеч кимдән, һәр һансыса мә’мурдан, чиновникдән тәзјиг, тә’гиб, гадаға көрмүрләр. Мән исә гара горхуну һәм чанымда дујур, һәм дә көзләримлә көрүрәм. Одур, бах, өзүнү Әлијевчи кими танытдырмаға чәһд көстәрән Шәһәр ИҢ башчысынын мүавинин Хыдыр Алојев мүһәфизә дәстәсинә, полис ишчиләринә көстәриш верир ки, мәни ирәли, чамаатын арасына бурахмасынлар. Һәтта онун бу сөзләрини дә ешидирәм: “Нијә кәлиб бура о адам? (јә’ни мән). Јенә һансы һогадан чыхмаг истәјир? Тә’чили ону бурадан узаглашдырын...”.

Јох, Хыдыр Алојев, галошлу адам образыны да әмәлли-башлы јарада билмирсән. Сән диктатурадан дәм вурурсан. Сән билмәмиш дејилсән, чанавар гојун дәрис ки кејсә дә, јенә јыртычыдыр!

Хыдыр Алојев, билирсән ки инсанын әсл мүсибәти һачан башлајыр? Үзүнүн маскасы јыртыланда, Әсл симасы көрүнәндә! Бах, онда Јери-Көјү хәлг едән Аллаһымыз да јалваранын, имдада чағыранын һарајыны, наләсини ешитмир. Валлаһ-биллаһ, һеч сәнинкини дә ешитмәјәчәк. Она көрә ки, әмәлинлә амалын арасындакы јолун өлчүсү јаман чох мәсафәлидир.

Јадындамы, Хыдыр Алојев, мөһтәрәм президентимизин үнванына 1989-90-чы илин әввәлләриндә нәләр дејирдин? Һансы шәр-бөһтаны онун адына јапшыдырырдын? Көрдүнмү, гуру палчыг дивара јапшымыр? Көрдүнмү, һагг-на-

зилик, амма үзүлмүр? Жөрдүнмү халг нечө тө'кид, төлөб
едиб бир заманлар бөжөнмөдижин, хүнөрин, гејрөтин, мүд-
риклијин гөбул етмөдијин Һөјдөр Әлијеви нечө һакимијјө-
тө кәтирди?! Көзләјирдим ки, Хыдыр Алојев, өз күнаһла-
рыны јумаг үчүн чөкилиб дурарсан кәнарда. Амма әксинө
етдин. Чилдини, сөзүнү дәјишиб һамыдан габаг өзүнү вур-
дун ешалонун биринчи вагонуна. Өзүнү әсл Әлијевчи ки-
ми төгдим етдин, Бүтүн арзуна чатандан сонра һөлө өз
“шөрөфли” кечмишини унудуб мәним кими шүүрлу Әли-
јевчиләри тө'гиб етмөјө, етдирмөјө әл атдын. Сән төрөф-
дөн тө'гиб, төһгир олундуғум үчүн сәнин әвәзинө һөлө дә
хөчаләт чөкирәм!

Икили ојун ојнамаг, та Нуһ аләминдән бөллидир ки, хү-
нөр дејил, адама учалыг, шөрөф кәтирмир. Һеч сиз дә ој-
намајын!

Әкәр каинат көзәли Күнәш өз һәрарәтини, өз шүала-
рыны Јер үзүнүн әшрөфи инсандан әсиркәмирсә, гара
булуд лајлары бу һәрарәтин, бу шүанын гаршысыны кә-
сә билмәз! Нечө ки, сән, Хыдыр Алојев, кәсә билмәди-
јин кими!

Әкәр өлкө башчысы вәтәндашла, өз сечичиләри илә
көрүшмәк истәјирсә, сәнин кимиләри она мане ола бил-
мәз! Нечө ки, ола билмәдин!

Унутма, Хыдыр Алојев! Һөјдөр Әлијев елә бир даһи
шөхсијјәтдир ки, кимин ким, нечө, нө чүр олмасыны
чох јахшы билир. Сәни дә јахшы таныјыр, мәни дә, һа-
мыны да!

Вә бир дә унутма, сән көр нө гәдәр, нечө мөндән ја-
ныглысан, еһтијатланырсан ки, (кечмишини билдијим
үчүн белә јазырам) мәним мөһтәрәм президентимизлә кө-
рүшмөјимә мане олмаға чалышдын. Амма бачармадын.
Өмрү боју да бачармајачагсан!

Нечө олур ки, Сумгајыт Шөһәр ИҺ башчысы Шакир

Абушов, онун мүавинләри Әли Садыгов, Сејфәддин Рәһи-
мов хөјир-дуа верирләр ки, мән Һөјдөр Әлијев чәнаблары
илә көрүшүм, сән исә Хыдыр Алојев, бу чохиллик арзума
мане олмаг истәдин? Бу суалын чавабы бирмә'налыдыр:
хаинлик, вәссалам!

Јәгин сәнә көздағы олду ки, һөрмәтли дөвләт башчы-
мыз нечө мәни таныды, гаршылады, көрүшдү, еләми?! Бе-
лә јөрдө дејибләр, әј киди дүнја!

Чох төәссүф едирәм ки, Хыдыр Алојев бу мүгәддәс ки-
таба сәнин дә адын, гејри-ади сојадын дүшдү!..

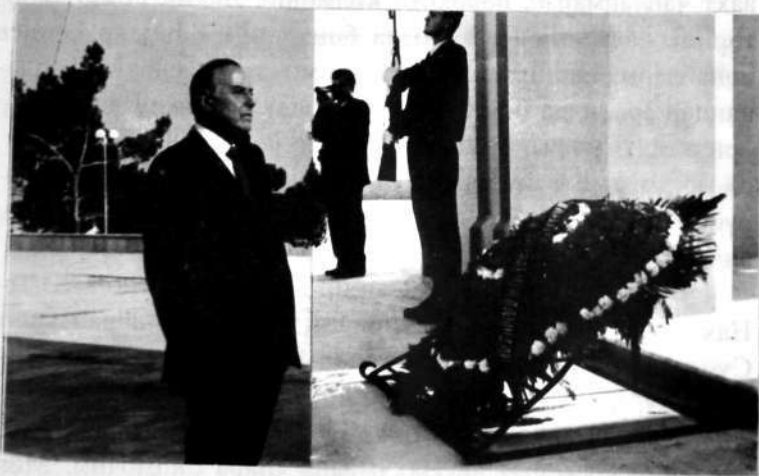
Гәдим јунан әсатирләриндән бәлли олан Гаф дағы һеч
вахт чанланмајыб, һәрәкәтә кәлмөјиб. Лакин һәмин мөһ-
тәшәм, әзәмәтли Гаф дағына бәнзәтдијим Һөјдөр Әлијев
чәнаблары лап нағыллардакы кими зүһур еләди. Топла-
нанлар арасында бөјүк чанланма олду. Сүрәкли алгышлар
әршә галхмышды, әрзин һәр јеринә јајылмышды. Нөһәјәт,
о, мөгам тапыб бурадакы адамларын бө'зиләри илә кө-
рүшдү. Онлардан бири дә мән идим. Онунла көрүшдүјүм
анларда дедим:

- Чәнаб президент, 1992-чи ил нојабрын 21-дә ЈАП-ын
Нахчыван шөһәриндә кечирилән тө'сис конфрансында
Сумгајыт шөһәрини тәмсил едән јеканә шөхс мән олму-
шам. Бу, о вахтлар иди ки, игтидарын - хүсусилә дә кеч-
миш дахили ишләр назирин И. Һәмидовун горхусундан
һеч кими Сумгајытдан Нахчывана апара билмәдим. Мән
исә һеч кимдән чөкинмәдән, горхмадан Сизин кими бө-
јүк шөхсијјәтлә көрүшә кетдим. Хошбәхтликдән кон-
франсдан бир күн әввәл мәнә дә сөз вердиниз. Чыхы-
шымда билдирдим ки, мәним кими колхозчу, фөһлә ба-
лаларына арха, көмәк олмусунуз. Бизим кими имкансыз-
лар, архасызлар мөһз Сизин сәјәниздә университетин хү-
гуг, тарих, журналистика, шөргшүнаслыг фәкүлтәләринә
дахил олмушуг...

Ҳејдәр Әлијев сөзүмү бу жердә жарымчыг кәсди:

- Һә, сәни таныдым, - дејә мәни бағрына басыб үзүм-дән өпдү. Мән исә онун әлиндән өпүб зијарәт етдим.

Бах, Хыдыр Алојев, истәк будур, мөһәббәт будур, е'тигад будур, вичданын, әдаләтин, тәмизлијин, абыр-һәјанын, сәдагәтин, инсанлығын, ән нәһәјәт, е'тибарын тәнтәнәси будур. Будур, Ҳејдәр Әлијев бөјүклүјү, учалығы, һәјат һәгигәтинә гижмәт вермәји! Сорушурам: бәс о бөјүк дүһа саһиби сәнинлә нијә мәнимлә көрүшән кими көрүшмәди? Бу суалын чавабыны сәндән көзләјирәм. Имканын олса,

динәрсән, данышарсан, чаваб верәрсән, олмаса инчијән дејиләм...

Минләрлә игтидар јөнүмлү гәзетләрдә јарынмаг үчүн мәгаләләр јазсан да, әһәмијјәтсиздир. Өзүнү јорма. Амма мәним ичтимаи-сијаси гәзет олан "Анд"да дәрч етдијим мәгаләни мөһтәрәм президентимизә верәндә о, бөјүк мәнунијјәтлә ону гәбул етди. Чүнки мән Хыдыр Алојев, сә-

нин кими сахта, бајағы, нәјинсә хатиринә јазмамышдым. Мән оланлары, көрдүјүмү, һәјат һәгигәтини јазмышдым. Бу һәгигәт - һәм сәнин јаздыгларын, һәм дә мәним јаздыгларым кәләчәк тәдгигатчылар тәрәфиндән тәдгиг олуна-чаг. Бах, онда билинәчәк ки, кимдир һаглы?!

... Хыдыр Алојев, бу мәнәм - Нүсрәт Гафаров. Мөһтәрәм президентимизин таныдығы, үзүндән өпдүјү.

БӘС СӘН КИМСӘН? Јазымын әввәлиңә гајыдырам. Ата-анамын дедији сөзләри хатырлајырам. Ҳејдәр Әлијев чәнаблары илә ики көрүшүмүн ширинлији илә јашајырам. Үчүнчү көрүшүмүзүн сон нәтичәси барәдә үмидварам ки, Хыдыр Алојев, сәнә мә'лумат верәчәм.

Бәли, достум дүз дејирмиш, Һ. Әлијев чәнаблары мәни көрән кими таныды. Өзүмү хошбәхт санырам. Она көрә ки, илләр боју тәмиз дүјгуларла чәкдијим зәһмәт јердә

галмамьшдыр. Рәһбәримиз тәмиз әмәлләримә, ону тәмән-
насыз истәмәјимин гијмәтини верди. Бәс сәнин гијмәтин
нә олачаг, Хыдыр Алојев?!

“...Бизим халгымызын мәнәви әнәнәләри, мәдәни, милли дәрәсләри һәмишә, әсләр боју халгымызы жүксәк мәнәвијјат руһунда тәрбијә едиб, бөјүдүб, јашадыб. Биз фәхр едә биләрик ки, милли, дини, мәнәви әнәнәләримиз, дәрәсләримиз һәмишә ән жүксәк мәнәвијјаты әкс етдирибдир. Биз чалышмалыјыг ки, бу мәнәви дәрәсләрә даим садиг олаг. Һәр бир кәнч өз көкүнә садиг олмалыдыр, милли көкүнә, мәнәви көкүнә садиг олмалыдыр. Бизим о көкүмүз чох сағлам көкдүр вә биз онунла фәхр едә биләрик. Һәр бир кәнчин һәјатда уғурла јашамасы үчүн көкүнә садиглији ән әсас амилдир.

... Мән бүтүн бу гәрарларымла, бүтүн фәалијјәтимлә чалышырам ки, халгымыз, һәр бир Азәрбајчан вәтәндашы, хүсусән сиз кәнчләр сағлам әхлаг тәрбијәси аласыныз, әхлагыныз сағлам олсун...”

Һәјдәр ӘЛИЈЕВ,
Азәрбајчан Республикасынын Президенти
1998-чи ил февралын 2-дә Азәрбајчан
Кәнчләри күнүнүн илк илдөнүмү
мүнасибәтилә чыхышындан.

“Милли әхлагымызын бүкүнү вә сабаһы” сәрләвһәли јазымы 1992-чи илдә јазмышам. Нечә-нечә гәзет редакторунун, партија лидерләринин гапыларыны дөјмүшәм, јазымын ишыг үзү көрмәсини хаһиш еләмишәм, хејри олмајыб. Нә јахшы ки, һәјатда хејирхаһ, халгынын гәдрини билән, онун милли дәрәсләринә гијмәт верән инсанлар вар. Сағ олсунлар, “Ана Вәтән” Партијасынын сәдри Фәзаил Ағамалыны, журналист һәмкарым Галиб Әһмәдову. “Ана Вәтән” гәзетинин 1993-чү илин ијул-август нөмрәләриндә һәмин адамларын сә’ји нәтичәсиндә јазым ишыг үзү көрдү. Сонралар бу јазыны бә’зи гәзет редаксијаларына тәгдим етсәм дә ону чап едән олмады. Тәкчә “Күзәран” гәзетинин баш редактору Сабир Һүсејнов вә “Һәјат” гәзетинин әмәкдашы Телман Мехдиханлы мәним јазыма жүксәк гијмәт вердиләр вә мөвзунун актуаллығыны, дәрәрини нәзәрә алыб 1997-чи илин декабрында “Күзәран” гәзетиндә дәрч етдирдиләр. Буна көрә дә һәмин гәләм достларыма вә “Ана Вәтән” Партијасынын сәдринә тәшәккүрүмү билдирәм.

**МИЛЛИ ƏХЛАГЫМЫЗЫН БУ КҮНҮ ВƏ САБАҒЫ
АЗƏРБАЈЧАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
ПРЕЗИДЕНТИ ҒЕЈДƏР ƏЛИЈЕВ ЧƏНАБЛАРЫНА,
РЕСПУБЛИКАМЫЗЫН ТАНЫНМЫШ
ЕЛ АҒСАГГАЛЛАРЫНА, ЗИЈАЛЫЛАРЫНА,
ҒЕЈРƏТЛИ ОҒУЛ ВƏ ГЫЗЛАРЫНА**

Чəнаб Президент! Һөрмətли ел ағсаггаллары вə зијалылар! 1988-чи илдэн башлајараг кечмиш Иттифагда вə республикамызда баш верэн ичтимаи-сијаси просеслэри дигтəтлэ излэјирэм. Республикамызда кедэн демократик просеслэрлэ əлагəдар олараг 1988-чи илдэн башлајараг давам едэн бүтүн сијаси һадисəлэрин иштиракчысыјам. Садəчə олараг, бу мəkтубу јазан күнə кими өзүмү “миллэт ғəһрəманы” кими реклам елəтдирмəји севмəмишəм. Анчаг мəни јахындан таныјанлар мəним халгыма, торпағыма һансы кəклэрлэ бағлы олдуғуму јахшы билирлэр. Сијаси бахышларыма кərə исə өзүнү “миллэт ғəһрəманы” кими кəстэрэн адамларын чохундан кери галнарам. Али тəһсилли мütəхəссисəм.

Һөрмətли Президент! Һөрмətли ел ағсаггаллары, зијалылар! Елə билмəјин ки, бу мəkтубу јазмагла Сиздэн пуллу, јағлы вəзифə истəјирэм. Хејр, мөгсəдим халгымызын башына мүсибəтлэр кəтирэнлэрə, дилимизə, милли адəт-əн'əнəлəримизə, кəјимлэримизə, намусумуза хəлəл кəтирэнлэрə гаршы мұбаризə апармагдыр. Демократија пəрдəси алтында чаван, јенијəтмə гызларымызы тезликлэ “тора салан”, онларын намусуну өз разылыглары илэ тајдалајан, күндə бир мода кəјинən, ајда бир “Мерседес”, “Тойота”, “ГАЗ-31” дəјишən, ағзында “туретски”, “ирански” сагтыз чəјнəј-чəјнəјə јары Азəрбајчан, јарырус диллэриндə данышан кичик мүүссисə мүдирлэри вə ишчилэри, “əчнəби гонаглар”, бизнесменлэр, миллэт вəкиллэри, мə'нəвијјаты-

ны, намусуну белəлэринə пула кərə гурбан верэн јүзлэрлэ “азэри гызларымыз” вə мəни чох нараһат едир. Дүз догтуз илдир ки, ермəни фашистлэри бир тэрəфдэн, гардаш ады илэ харичдэн кəлən, Азəрбајчанын вар-дөвлəтинə сусајан, Азəрбајчанда јашајан кечмиш вə букүнкү милјардерлэрлэ əлбир олан бир груп “достларымыз” халгымызын намусуну тајдаламагла, азəрбајчанчылығы јер үзүндөн силмəклэ мəшғулдурлар. Чох дəһшəтлидир ки, бу позунтуларын һамысы ағбирчək вə ағсаггалларымызын кəзү гаршысында баш верир. Кərəсən онлар нəјə кərə белə фачиəлэрə кəз јумурлар? Күндə бир мода кəјинən, каһ “макси”, каһ “мини”, каһ шалвар, каһ “разрезли”, каһ “шортик” кəјинən гызларымыз, кərəсən, һардан пəјда олурлар? Онлар азəрбајчанлы дəјиллэрми? Кərəсən, онларын ата вə гардашлары, һəјат јолдашлары јохдурму? Јубкасы архадан кəсик (“разрезли”), јəј кəлən кими лүт кəзэн, лифчијини, плафкисини (үзр истəмирəm, чүнки бу кəјимлэр ади һал алыб) нүмајиш елəтдирən бу гызлар, кəлинлэр, “аналар” дүшүнүрлэрми ки, онларын чылпаг бəдəнлэрини, голларынын алтыны, кəзəл пачаларыны ата вə гардашлары да кərəрүрлэр? Əкəр бу “азэри гадынлары” утанмырларса, ата вə гардашлары, һəјат јолдашлары онлары белə вəзијјəтдə көрмүрлэрми? Көрүр вə сусурларса, онлара киши дэмək олармы? Бəлкə о “кишилэр”ин өзлэри дə онлара баханда лəззəт алырлар? Аллаһдан нечə, горхмурлармы?..

Һөрмətли Президент, халгымызын рəһбэрлэри, ел ағсаггаллары, зијалылар! Һамынын башы ајда бир партија, кичик мүүссисə јаратмаға гарышыб. Тəки пул олсун, тəки вəзифə уғрунда мұбаризə олсун. Букүнкү вə кəлəчək нəсиллэрин тэрбијəси исə тамамилə унудулуб. Бақыда вə елəчə дə ири шəһэрлэримиздə, рајонларымызда кизли секс-видео клубларынын сајы-һесабы күнбəkүн артыр. 10-15, 20-25, 30-35 јашларында оғлан вə гызларымызы һəмин

клубларда нә гәдәр десән тапмаг олар. Еләчә дә, шәһәрләримиздә кизли вә ачыг фаһишәханаларын сајы кет-кедә артыр. Чох мараглыдыр ки, башга республикалардан “Россија гызлары” ады илә жүзләрлә 15-20 јашларында сексуал кејимли гызлар республикамызда пејда олурлар. Һәмин гызларын әслиндә миллијјәти дә билинмир. Онлар Бақыда кимләрсә - имканлы адамлар “рәһбәрлик вә нәзарәт” едир. Бизим чаванларымыз исә тезликлә онларын “торуна” дүшүрләр. Мейманханаларда, хүсуси евләрдә һәмин гызлар бәлкә дә ермәни тәһрибатчылары тәрәфиндән мүхтәлиф хәстәликләр јайырлар. Ким билир, һәләлик һәкимләр тәрәфиндән үзә чыхарылмамыш нә гәдәр хәстәлик Бақыда вә башга шәһәрләримиздә ајаг ачыб јеријир. Бәлкә дә һәмин хәстәликләр Москвада, Јереванда “хүсуси тә’јинатла” өјрәдилмиш вә һазырланмыш ермәни гызлары тәрәфиндән халгымыз арасында јайылыр...

Чәнаб Президент! Халгымызын ағсагтал вә зијалылары! Республикамызда артыг абыр-һәја, ата-анәја, бөјүжә-кичијә һөрмәт галмајыб. Мәним јадыма дүшүр ки, тәхминән 10-15 ил бундан әввәл һәр һансы азәрбајчанлы гадыны шалвар кејинәрдисә, додагларыны, үз-көзүнү бојаярдыса, һамы ону әлә саларды. Инди исә нәинки чаван гызларымыз, һәтта 50-60 јашлы гадыналарымызын сир-сифәтиндә, кејимләриндә, давранышларында азәрбајчанлылыгдан әсәр-әләмәт галмајыб. Артыг бу ијрәнч просес учгар дағ кәндләримизә дә кедиб чыхыб, инди узун һөрүклү, сифәти абыр-һәјадан гызаран гыз-кәлинләр јоха чыхыб. Ата-анасынын үзүнә ағ олан, онлары дөјөн, тәһгир едән, һәтта өлдүрмәкдән белә чәкинмәјән нанкор өвләдларын сајы күндән-күнә артыр. Гадыналарымыз бу сәһәдә даһа да ирәлидә кедирләр. Онлар мода азарына тутулараг алт палтарларыны, бәдәнләринин ејиб сајылан һиссәләрини һәјасызчасына нүмајиш етдирирләр. Кечә-

ләр сәһәрә кими гадыналарын алт палтарлары күчәләрдә ипләрдән асылы галыр. Һансы һәјәтә, һансы күчәјә бахырсан гадын алт палтарларыдыр. Нә гәдәр истәјирсән көтүр, арадан чых. Һансы ки вахтилә гадынын алт палтарлары намус, гејрәт тәчәссүмү кими таныныб вә ким ону әлә кечирә билибсә, тәһгир едә билибсә, һәмин адам өлдүрүлүб. Инди исә гыз-кәлинләримиз, јашлы-јашлы гадыналарымыз јәј кәлән кими лүтләшиб алт палтарларынын, бәдәнләринин нүмајишинә чыхырлар.

Һөрмәтли Президент, ағсагтал вә зијалыларымыз!

Биз университетдә охујаркән рәһмәтлик, мәрһум јазычымыз Нурәддин Бабајев бу ишлә мәшғул иди. Онун “Гызлар, сөзүм сизәдир”, “Гызлар сөз истәјир”, “Валидејнләр, бизи динләјин” адлы китаблары, телевизияда “Ајкүн”, “Камиллик” вә с. бу кими верилишләр кәнчләримизин тәрбијәсиндә мүһүм рол ојнајырды. Инди исә һамы - гоча да, чаван да сijasәтчи, алверчи олуб. Белә олан сурәтдә һеч дејән јохдур ки, бәс памбығы, тахылы, түтүнү ким јығачаг, заводда, фабрикдә фәһләлији ким едәчәк, һејваны ким отарачаг, кәнчләримизин тәрбијәси илә ким мәшғул олачаг? Дејиләнләрә көрә, шәһәримиздә 13 јашындан јухары гулдурлугла, сојгунчулугла, наркоманија вә секслә мәшғул олан јенијәтмәләрин сајы-һесабы јохдур. Өзүндән гат-гат кичик ушаға онун сәһв һәрәкәтини баша саланда елә чаваб гајтарыр ки, дедијинә дә пешман олурсан. Паркларда, кино-театрларда, ичтимаи јерләрдә 12-14 јашларында гыз вә оғланлары өпүшән, налајиг һәрәкәтләр едән көрәндә мат галырсан. Вәтәни горумаг јери кәләндә бу јенијәтмәләр јашымыз чатмыр дејирләр. Лакин 12-14 јашында секслә, алверлә, налајиг һәрәкәтләрлә мәшғул оlanda јашлары нәдәнсә бу ишләрә ујгун кәлир. Өн дөһшәтлиси дә одур ки, бүтүн бу фәчиәләр сизин көзүнүзүн гаршысында баш ве-

рир. Ахы, сиз халгын дүшүнөн бейнисиниз вә сизин бу ишләрә биканә галмаға һаггыныз жохдур.

Мөһтәрәм Президент! Һөрмәтли халгымызын башбиләһләри, ағсагаллар, ағбирчәкләр вә зијалылар! Артыг адәт вә ән'әнәләримиз, әхлагымыз, милли кејимләримиз, дилимиз мәһв олмаг үзрәдир. Мәтбуатда аз да олса бу һагда чыхышлар олур, һеч бир хејри исә жохдур. Бу артыг дәвләтчилијимизә вә азәрбајчанчылығымыза ән бөјүк зәрбәдир. Өзүнүз фикирләшин: Азәрбајчан вә рус дилләрини әлә салан, јарырус, јарыАзәрбајчан дилиндә данышан, күндә бир мода кејинән, јарычылпаг кәзән, секс-дүшкүнү олан анадан вә бунлара кәз јуман атадан төрәјән оғул Вәтәни горујармы? Онларда намус, гејрәт, Вәтәнә мәһәббәт ола биләрми? Өз анасынын дилини севмәјән өвлад өз анасыны, бачысыны севәрми? Бакыда аз гала артыг тәмиз Азәрбајчан дилиндә данышан адам тапмаг чәтиндир. Елә Президент Апаратында, Милли Мәчлисдә, Назирләр Кабинетиндә, назирликләрдә, идарә вә тәшкилатларда, али вә орта ихтисас мәктәбләриндә, редаксияларда “додағы гырмызы”, сифәти мин бир бәзәкли, јарырус, јарыАзәрбајчан дилләриндә данышан, Азәрбајчан дилини “чушкејски” дил сајан, мүвәгәти олараг “Һүррү-мәләјкә” донуна кирән, “халгынын севимли оғул вә гызына” чеврилән адамларын сајы-һесабы жохдур.

Халгы тәмизләмәк үчүн дәвләт дилини мәчбури сурәтдә горумаг лазымдыр. (Бәдбәхтлијимизә бахын ки, өз халгымыза өз дилимизи тәблиғ едирик, аман Аллах!). Ермәнистанда әкәр бир нәфәр азәрбајчанлы оларса дәрһал данышығындан билинир. Чүнки демәк олар ки, орада һамы өз ана дилиндә - ермәни дилиндә данышыр. Биздә исә минләрлә ермәни Бакыда јашадығы һалда, онлары таныја билмирик. Чүнки биздә чох адам - азәрбајчанлы да, рус да, ермәни дә русча данышыр. Дејин көрәк, белә һалда ер-

мәнини нечә таныја биләрик? Она көрә дә республикамызда, хусусилә Бакыда дәвләт дилинә һамы рәсми сурәтдә әмәл вә һөрмәт етмәлидир: дәвләт башчылары да, алим дә, фәһлә дә, тәләбә дә, чобан да...

Ону да гејд едим ки, елә билмәјин ки, мән рус дилиндә данышмағын әлејһинәјәм. Рус дилини дә, түрк дилини дә, инкилис дилини дә, алман дилини дә, лап елә ермәни дилини дә билмәк лазымдыр. Нә гәдәр чох дилдә данышмағы бачарсаг, бир о гәдәр јахшыдыр. Лакин бу о демәк дејил ки, идарә вә тәшкилатларымызда, ичтимай јерләрдә јарыАзәрбајчан, јарырус дилләриндә данышмагла дәвләт дилини мәһв едәк. Әслиндә һәмин адамлар төкчә Азәрбајчан дилини јох, һәм дә рус дилини ејбәчәр шәклә салмагла ону әлә салырлар. Вә еләчә дә башга дилләри...

Чәнаб Президент, ел ағсагаллары вә ағбирчәкләр! Гарабаг мәсәләсинин һәлл едилмәсинин ән башлыча сәбәбләриндән бири дә чылыз, әхлагсыз кәнчлијимиздир. Дејин көрәк, сәһәрдән-ахшама кими Бакынын күчәләриндә вејләнән, күндә бир гызы тора салан, машын ојнадан, сагтыз, гадын алт палтарлары сатан, өз анасынын дилиндә данышмағы ајыб сајан, каһ “трапес”, каһ “банан”, каһ шортик кејинән, ресторанларда, барларда ејш-ишрәтлә мәшгул олан, әхлагсыз гызларын јолунда милјонлар хәрчләјән, лазым кәләрсә чанындан кечән, рајонлары, кәндләри бәјән-мәјиб башга шәһәрләрә, Русияја, Түркијә, Ирана алвер архасынча гачан, Бакыда ермәни “ахчиләринә” һавадарлыг едән, сәрхошлугла, наркоманија илә, секслә мәшгул олан “икид оғланларымыз”дан нә көзләмәк олар? Онлар Гарабагда вурушмаға кедәрләрми? Кимдир онлар, кимләрин ушагларыдыр? Әлбәттә, чоху пуллу, вәзифәли, имканлы адамларын ушаглары. Дәһшәтдир, мүһарибә гуртарандан сонра вә ја бах елә индинин өзүндә белә јағлы, бөјүк вәзифәләрдә мәһз белә ушаглар отурачаглар вә отурурлар.

Һөрмәтли Президент, ел ағсагаллары вә зијалылар! Азәрбајчан дилиндә чыхан гәзет, радио вә телевизија верилишләри редаксијаларына кедин. Жөрүн аз-чох дилимизин горунмасында куја бөјүк һөрмәти олан редаксијаларда әчнәби кејимли, лүт-үрјан, шортикли, шалварлы “азәрбајчанлы гызлары” дилимизи вә кејимләримизи нечә “горујурлар”. Кедин орта мәктәпләрә. Жөрүн мәктәбли формасыны дәјишән оғлан вә гызларымыз нечә гејб олулар. Мәктәбли гызларымыз шортик, шалвар кејинирләр, лифчик вә плавки нүмајиш етдирилләр, чохларынын исә гызлыг исмәти јохланылса, ким билир нә вәзијәтдәдилрәр. Белә олан сурәтдә орта мәктәпләрдә дәрс дејән, кәләчәјимиз олан јенијетмәләрин тәрбијәси илә мәшғул олан мүәллимләрә мааш дүшүрмү? Онларә мүәллим демәк олармы?

Телевизијадә мәктәбјашлы ушагларын пул газанмасына мүсбәт һал кими гијмәт верилән верилиш кәстәрилир. Дејин көрәк, пул газанмаг һәрислији олан букүнкү јенијетмәләримиз белә тәрбијә олунурса, кәләчәкдә ким охујар, елмимизин, техникамызын, һәрбмизин инкишафы илә ким мәшғул олар?

Бәс милләтимиз? Нә вахта гәдәр биз бир милләт кими формалашмајачағы? Гәрибәдир, кәнчләримиз гејри-милләтдән олан гызла аилә гуран кими онларын тә’сири алтына дүшүрләр. Дәрһал һәмин милләтин адәт-ән’әнәсини, мәдәнијјәтини, данышыг тәрзини көтүрүрләр. О күндән өз милләтимизин, дилимизин дүшмәнинә чеврилирләр. Өләндә дә чохларымыз дәфн мәрәсиминдә ағы демәк әвәзинә симфонија, оркестр чалдырырыг. Аз гала бүтүн милләтимиз, мусигимиз, мәдәнијјәтимиз, әхлагымыз өзкәләшдирилиб. Мән һеч бир халгын мәдәнијјәтинин, мусигисинин, адәт-ән’әнәсинин әлејһинә дејиләм. Рус халгына бөјүк һөрмәтим вар. Лакин бу о демәк дејил ки, һәр бир

ишимиз руслашдырылмалыдыр. Өз дилини, адәт-ән’әнәсини, өз милләтини, кечмишини севмәјән халг башга халгларын да досту ола билмәз...

Тәзә дөб дүшүб: дүз 70 илдир ки, рус империјасы бизи белә истисмар еләди, империја бизим әхлагымызы белә позду, бизи гул һалына салды вә с. бу кими фикирләри ешитмәкдән гулагларымыз долуб. Әсл һәгигәт будур ки, сон он илдә республикамызын истисмар едилмәси, әхлагымызын позулмасы, 7-8 дөвләтин тә’сири алтына дүшмәјимиз 70 иллик империјанын сијасәтиндән чох дәһшәтли сијасәт олмушдур. Бу һәгигәти данмаг олмаз ки, 70 илдә руслар вә еләчә дә башга халглар Азәрбајчан гадынларынын намусуна тәчәвүз етмәјә чүр’әт етмәмишләр. Амма сон он илдә гардаш ады илә харичдән кәлән ганыбир, дилибир, динибир гардашларымыз Азәрбајчан гызларынын намусларыны тәһгир етмәклә, әлә алмагла мәшғул олдулар. Бүтүн олуб-галан вар-дөвләтимизи башабәла гулдурларын сәбатсызлыгы вә тамаһкарлыгы учбатындан су гијмәтинә талан етдиләр.

Һөрмәтли Президент! Һөрмәтли ел ағсагаллары, дөвләт рәһбәрләри, зијалылар!

Мәни дүшүндүрән мәсәләләрдән бири дә будур ки, нәјә көрә биз халгымызда вә кәнчләримиздә ермәниләрә гаршы дүшмән образы вә ја нифрәт һисси јарада билмирик? Ермәнини көрәндә һәтта јазығымыз да кәлир. Она көрә ки, ермәни ушағы дүнјаја кәләндә она бешијинин башында “түрк сәнин дүшмәниндир” лајласыны чалырлар. Биздә исә “кәнч аналар” фигура, бәдән сахламагла мәшғулдурлар, һеч өз өвладларына ана сүдү дә вермирләр. Өләнләримизин јас јериндә симфонија чалдырдығымыз кими, дүнјаја көз ачан көрпәләримизин башы үстүндә әчнәби, халгымыза хас олмајан сүн’и маһнылар охутдурурут. Елә буна көрәдир ки, бу күн достумузла дүшмәнимизи,

гырхүзлү адамлары таныја билмирик.

Билдијимә көрә елә индинин өзүндә белә Бақыда 20 миндән јухары ермәни јашајыр. Ермәнистанда исә бир нәфәр олсун белә азәрбајчанлы јашамыр вә јашаја да билмәз. Чүнки онлардакы милли һисс биздәкиндән гат-гат үстүндүр. Ән дәһшәтлиси одур ки, мұһарибә гуртарандан сонра горхурам јенә сүфрәләримизин башында ермәни кирвәләримиз отура, нечә ки, бу күн дә онлары Бақыда горујуб сахлајырыг. Вә мән буна әминәм ки, белә дә олачаг. Чүнки биздә олан гејрәтә артыг һамы бәләддир... Елә индинин өзүндә кәнчләримизин, јенијәтмәләримизин хејли һиссәси ермәни “ахчиләринин” мұһафизәчиләридир. Гарабағын ады кәләндә исә башлары ағрыјыр, оғун мұдафиәсинә кетмириләр. Јетсәләр дә ермәни кәшфијатчыларына ишләјирләр.

Чәнаб президент, ал ағсагталлары вә зијалылар! Нә вахта гәдәр республикамызда вәзифә уғрунда дидишмә кедәчәк? Нә вахта гәдәр халгын ганы баһасына капитал топлајан гудурғанлар јүксәк вәзифәләрдә отурачаглар? Нә вахта гәдәр касыб-кусублар, онларын өвладлары, һугулары арха планда галачаг? Нә вахта гәдәр чобанын оғлу чобан, фәһләнин оғлу фәһлә, колхозчунун оғлу колхозчу, бачарса да, бачармаса да һакимин оғлу һаким, прокурорун оғлу прокурор, журналистин оғлу журналист олачаг? Нә вахта гәдәр сәриштәсиз, халгыны, торпағыны, дилини, ана-бачысыны, елини-обасыны севмәјәнләр, бөјүјү-кичији, Гарабағы, Пејғәмбәри, Аллаһы танымајанлар јүксәк күрсүләрдән халгын адындан данышачаглар? Нә вахта гәдәр халгымызын вар-дөвләтини талајанлар, милјонларла рүшвәт аланлар, вәзифә наминә ајда бир партијаја кирәнләр, гыз-кәлинләримизин намусуну тапдалајанлар, милләти һәррача гојанлар, мүсәлманчылығы мөһв еләјәнләр, торпагларымызы сатанлар азад кәзәчәкләр? Нә вахта гәдәр

республикамызда һакимијјәтә ким кәлсә онларла дил тапанлар, онлара јол тапанлар, Бақыда 20 миндән чох ермәнини көз бәбәји кими горујуб сахлајанлар јағлы вәзифәләрдә ишләјәчәкләр? Нә вахта гәдәр Вәтән уғрунда өлән вә јаралананлар касыб ушаглары, вәзифә уғрунда чарпышанлар исә варлылар вә онларын өвладлары олачаг? Нә вахта гәдәр?.. Нә вахта гәдәр?..

Билирсинизми, бүтүн бу суаллар мүасир кәнчләримизин, хүсусилә дә зәһмәткеш, касыб ушаглары арасында нә гәдәр үмидсизлик јарадыр? Бу үмидсизлик, мө'нәви чәһәтдән руһдандүшмә тохумларыны сәпәнләрин чоху исә Сизин сыраларыныздадыр. Вәзифә уғрунда чәкишән, бир-биринин ачығына торпагларымызы ермәниләрә гурбан верән вәзифә саһибләрини көрән кәнчләримизә һансы мө'нәви тәрбијәдән, әхлагдан сөһбәт ачмаг олар?..

Бәлкә террора кечәк, бәлкә Иранын ганунлар мөчәлләсини тәтбиг едәк, һөрмәтли ел ағсагталлары, зијалылар? Бәс бу бәлаларын - әхлагсызлығын, өзбашыналығыларын вә с. бу кими Гарабағ гәдәр әһәмијјәти олан вачиб мәсәләләрин һәллини нечә тапаг? Дајанмаг, дүшүнмәк, ағылла фикирләшиб кечмишимизә бахмаг лазымдыр. Ајыбдыр, һәлә дә кеч дејил. Кәнчләримизи бу јолдан гајтармаг лазымдыр. Кәләчәјимиз наминә, дөвләтчилијимиз наминә, мүсәлманчылығымыз наминә, кечмишимизә һөрмәт наминә, өләнләримизин руһу наминә. Ону да гејд едим ки, охучуларымызда елә тәсәввүр јаранмасын ки, бу јазыда бүтүн азәрбајчанлы оғул вә гызларыны ејниләшдирмишәм. Халгымызын ичиндә о гәдәр исмәтли, гејрәтли, вәтәнпәрвәр, дилини, халгыны севән, абыр-һәјалы оғул вә гызларымыз, ағсагтал вә ағбирчәкләримиз вар ки. Она көрә дә мән бәлә оғул вә гызларымыза, ата вә аналарымыза, зијалыларымыза, милләт вәкилләримизә, бизнесменләримизә мүрачәәт едирәм. Һөрмәтли президент, ағсагталлар вә зијалылар!

Вәтәнини, халгыны севән адам кими мән бу ишләрә биканә гала билмирәм. Азәрбајчан дилини, кејимләрини, онун адәт-ән'әнәләрини, әхлагыны мурдарлајан адамлара гаршы дәвләт сәвијјәсиндә бүтүн варлығымла мүбаризә апармағ истәјирәм. Бунун үчүн исә конкрет тәклифләрим вар. Мәнә елә кәлир ки, халгымызын гејрәтли, вәтәнпәрвәр өвладлары кими сизләр дә бу ишә биканә галмајачағ, мәнә әмәли көмәклик кәстәрәчәксиниз. Унутмајын ки, мәним гејд еләдијим фачиәләрә гаршы ганунла мүбаризә апармағ лазымдыр. Чүнки демократијадыр дејә бир груп шәрәфсиз, мафиоз групплар өз намусларыны чөлләрә атыблар вә јенијетмәләри дә бу ишә сөвг едирләр. Бу исә халгымызын үмуми адына јазылып вә бизи дүнјада ән намусуз, ләјагәтсиз, сатгын халг кими танытдырыр...

ТӘКЛИФЛӘРИМ:

1. Он јашындан јухары Азәрбајчанда јашајан бүтүн гызларын гызлығ исмәти јохланылсын вә онлара һәмешәлик хүсуси шәһадәтнамәләр верилсин. (Бу о демәк дејил ки, бүтүн гызларымыз исмәтсиздир). Аилә гурана кими вә сонралар илдә бир дәфә онлар һәким нәзарәтиндән кечсинләр. Бу барәдә шәһадәтнамәдә хүсуси гејд апарылсын. Әкәр гыз гызлығ исмәтини итирибсә дәрһал полисә хәбәр верилсин, чинајәт иши ачылсын (һәкимләр бу һагда полисә мә'лумат вермәзсә, онлар һаггында да мүвафиг чәза тәдбири мүәјјән едилсин). О гәдәр "гызларымыз" вар ки, кефләри истәјән адамларла әјләнир, әрә кетмәк мәгамы јахынлашанда исә өзләрини шәр атмагла, һәдә-горху кәлмәклә мүвәггәти олага кимләрәсә сырыјырлар. Әкәр белә шәһадәтнамә верилсә, бу, һәм чинајәткарлығын гаршысыны алар, һәм гызларымызы өз на-

мусларыны горумаға мәчбур едәр, һәм дә онларын нә вахт һансы хәстәликләрә тутулдуғуну вә сәбәбләрини ашкарлајар. СПИД кими мүаличәси олмајан дәһшәтли бир хәстәлијин республикамыза да "ајағ ачдығыны" нәзәрә алсағ бу чох вачибдир.

2. Он беш јашындан јухары бүтүн оғланлара да һәмешәлик хүсуси шәһадәтнамәләр верилсин. Илдә бир дәфә онлар һәким нәзарәтиндән кечсинләр вә шәһадәтнамәләриндә онларын сағламлығы һаггында хүсуси гејдләр апарылсын. Зәһрәви хәстәликләр һисс олунарса дәрһал полисә мә'лумат верилсин, сонра исә мүаличәсинә башланылсын.

3. Кет-кедә рус дилини Шәрг дилләри сәвијјәсиндә инкишаф етдирмәк лазымдыр. Бүтүн али вә орта ихтисас мәктәбләримиздә рус бөлмәләрини илдән-илә хејли азалтмағ, јалныз Бақы Дәвләт Университетинин шәргшүнаслығ факултәсиндә рус дили ихтисасыны јаратмағ лазымдыр. Рус дили вә Әдәбијјат Институтуну тәдричән ләғв етмәк, ону бир факултә кими Харичи Дилләр Институтунда бирләшдирмәк мәгсәдәујгундур.

4. Бүтүн бу чинајәткарлығларла әлагәдар республиканын Чинајәт Мәчәлләсинә әләвәләр едилсин. Танынмыш һугушүнаслар, дилчиләр, психолоғлар бу ишә чәлб едилсинләр. Јухарыда садаладығларым дәвләтчилијимизин, дилимизин вә әхлагымызын мәһвинә кәтириб чыхарачағы еһтималына көрә дәвләти чинајәт һесаб едилсин. Она көрә дә ЧМ-нин 57-чи маддәси тәхминән ашағыдакы кими охунсун:

Маддә 57. Вәтәнә хәјанәт.

Мүстәғил Азәрбајчан Республикасынын суверенлији, әрази тохунулмазлығы вә ја дәвләт тәһлүкәсизлији вә мүдафиә габиллијјәти, дәвләтчилијимизин зәрәринә олага Азәрбајчанда јашајан вә харичдән кәлән бүтүн милләтләр тәрәфин-

дөн гәсдән төрәдилән әмәл: дүшмән тәрәфинә кечмә, часулут, дәвләт сиррини вә ја һәрби сирри харичи дәвләтә вермә, Азәрбајчана гаршы дүшмәнчилик фәалијјәти апармаг, республиканын дәвләт дилини, онун милли адәт-ән'әнәләрини, милли мәдәнијјәтини мөһв етмәк, әхлагсызлыг, әскәрликдән бојунгачырма, фәрариликетмә, һабелә һакимијјәти әлә кечирмәјә һәр һансы формада чәһдкөстәрмә - Вәтәнә хәјанәт һесаб едилир.

Онлар әмлақлары мүсадирә олунмагла 3 илдән 10 иләдәк мүддәтә азадлыгдан мөһрум едилир.

Маддә 57-1. Дәвләт дилини мөһветмә.

Мүстәгил Азәрбајчан Республикасынын дәвләт дилини мөһветмә, јарыАзәрбајчан, јарыбашга дилләрдә данышмагла бүтүн дилләри әлә салма

I дәфә 30 мин манатдан 50 мин манатадәк;

II дәфә 50 мин манатдан 100 мин манатадәк;

III дәфә дәвләти чинајәт һесаб едиләрәк 1 илдән 3 иләдәк азадлыгдан мөһрумәтмә илә чәзаландырылыр.

ГЕЈД: Белә шөхсләрин республиканын али идарәетмә органларында вә рәһбәр вәзифәләрдә ишләмәсинә гәти сурәтдә ичазә верилмир.

Маддә 57-2. Милли мәдәнијјәти, кејимләри мөһветмә вә әхлагсызлыг

МАР-ын милли кејимләрини, милли мәдәнијјәтини, адәт-ән'әнәләрини мөһветмә, әхлагсызлыгы тәблиг вә нүмајиш етдирмәјә көрә -

I дәфә 30 мин манатдан 50 мин манатадәк;

II дәфә 50 мин манатдан 100 мин манатадәк;

III дәфә дәвләти чинајәт һесаб едиләрәк 1 илдән 3 иләдәк азадлыгдан мөһрумәтмә илә чәзаландырылыр.

Маддә 57-3. Гыз вә гадынларын палтарларыны, бәдәнләринин көрүнмәси ајыб сајылан һиссәләрини ачыг-ашкар нүмајиш етдирмәси.

Гыз вә гадынларын палтарларыны, бәдәнләринин көрүнмәси ајыб сајылан һиссәләрини ачыг-ашкар нүмајиш етдирмәсинә көрә -

Јазылы шөкилдә јашадыгы әразинин полис бөлмәсинә вә валидејнләринә мә'лумат верилмәклә

I дәфә 20 мин манатдан 40 мин манатадәк;

II дәфә 1 иләдәк азадлыгдан мөһрумәтмә вә ја ејни мүддәтә ислаһ ишләри илә чәзаландырылыр.

Маддә 265. Вәтәндашын өзүндән бөјүкләрә вә кичикләрә һөрмәтсизлик етмәси

Вәтәндаш өзүндән бөјүкләрә вә кичикләрә, ата-анаја, бачы-гардаша, доста-таныша, һабелә танымадыгы һәр һансы бир шөхсә һөрмәтсизлик едәрсә -

I дәфә 3000 манатдан 10000 манатадәк;

II дәфә 10000 манатдан 30000 манатадәк;

III дәфә 1 иләдәк мүддәтә азадлыгдан мөһрумәтмә илә чәзаландырылыр.

Маддә 267. Секс-видеоларын, әхлагсыз шөкил вә плакатларын тәблиг вә нүмајиш етдирилмәси, сатылмасы

Секс-видеоларын, әхлагсыз шөкил вә плакатларын тәблиг вә нүмајиш етдирилмәсинә, сатылмасына көрә -

I дәфә чидди хәбәрдарлыг вә 50 мин манат чәримә.

II дәфә 2 иләдәк мүддәтә азадлыгдан мөһрумәтмә вә ејни мүддәтә ислаһ ишләри илә чәзаландырылыр.

Маддә 267-1. Вәтәнә, халга, торпаға, инсанлара, динә гаршы нифрәт һисси ашыланмасына көрә -

Ики иләдәк азадлыгдан мөһрумәтмә вә ја ејни мүддәтә ислаһ ишләри илә чәзаландырылыр.

Маддә 269. Јерлибазлыг вә гоһумбазлыг һаггында

Јерлибазлыға вә гоһумбазлыға көрә сәриштәсиз адамлары вәзифәјә ирәли чөкмәјә көрә -

I дәфә 50 мин манатдан 100 мин манатадәк;

II дәфә 150 мин манат чәримә вә 2 иләдәк азадлыг-

дан мährуметмә илә чәзаландырылып.

Маддә 271. Үч вә даһа чоһ сийәси партијанын, чәбһәнин үзвү вә ја тәәссүбкеши олан вәтәндашлар -

Әгидәсиз адам адландырылмагла 100 мин манатдан 150 мин манатадәк чәримә олунур вә онларын јүксәк вәзифәдә ишләмәсинә ичәзә верилмир.

Маддә 274. Милли мусигимизи, халг маһныларыны тәһгиретмә, өзкәләшдирмә

Милли мусигимизи, халг маһныларыны јад, харичи мусигиләрин тә'сири алтына салараг өзкәләшдирмәјә вә тәһгир етмәјә көрә-

I дәфә 100 мин манатдан 200 мин манатадәк;

II дәфә 200 мин манат чәримә вә 2 иләдәк мүддәтә азадлыгдан мährуметмә илә чәзаландырылып вә с...

Ону да дејим ки, мәним јаздығым маддә вә чәримәләр, чәза тәдбирләри шәртидир. Әкәр бу иши давам еләмәјимә сизләрдән хејир-дуа ала билсәм, тәбии ки, тәклифләри, әлавәләри дә нәзәрә алачағам вә бу иши даһа да кеһнишләндирәчәјәм. Гејд еләдијим маддәләрин бә'зиләри Азәрбајчан ЧМ-дә вар. Лакин көһнәлдији үчүн онларын јенидән өз дүшүндүјүм кими ишләмишәм.

ГЕЈД: һәммин маддәләрдән јығылан пулларын 60 фаизи Мудафиә Назирлијинин, 40 фаизи исә кәләчәкдә јарадылачағ шө'бәнин фондуна кечириләчәкдир.

5. Дөвләт дилини әлә салан вә ја билмәјән адамлар (бу, русдилли әһалијә шамил едилмир) бүтүн тәшкилатлардан узаглашдырылсынлар. Әмәк Ганунлары Мәчәлләсиндә бу һагда хүсуси маддә јазылсын.

6. ЧМ-нин һәммин маддәләринә нәзарәт етмәк үчүн Президент Апаратында хүсуси шө'бә јарадылсын. Шө'бә дөвләт дили, әхлаг вә мәдәнијјәтә, етник чинајәтләрә нәзарәт шө'бәси адландырылсын. (Үмумијјәтлә, Президент апараты идеолокија, тәблиғат вә

тәшвиғат шө'бәсинин иши демәк олар ки, јох дәрәчәсиндәдир).

7. Маддә 112. Әхлагсыз һәрәкәтләр. **Маддә 114.** Зәһрәви хәстәликләри јәјма. **Маддә 168.** һакимијјәти вә ја гуллуғ сәләһијјәтиниашма. **Маддә 215-1.** Аварачылыгла вә ја диләнчиликлә мөшғулолма, јахуд башга түфејли һәјәт-сүрмә, наркотик маддәләрлә бағлы **маддәләр: 226 226-1, 226-2, 226-3, 226-4, 226-5, 227.** **Маддә 228.** Парнографик предметләри һазырлама вә ја сатма. **Маддә 229.** Әхлагсызлығ јувалары сахлама вә оғрашлығ. **Маддә 230.** Гумархана сахлама вә гумар ојунунда иштиракетмә кими чинајәт маддәләринә нәзарәт күчләндирилсин. Бу вә ја бунлара бәнзәр маддәләрә нәзарәт дөвләт дили, әхлаг вә мәдәнијјәтә, етник чинајәтләрә нәзарәт шө'бәсинә тапшырылсын.

Шө'бәјә милли гејрәти олан хүсуси адамлар чәлб едилсинләр. Онлар МТ вә ДИН-ин милли гејрәти олан әмәкдашлары илә биркә фәалијјәт көстәрсинләр. Шө'бәнин әмәкдашларына хүсуси сәләһијјәтләр верилсин: онлара дилимизи, адәт-ән'әнәләримизи, милли кејимләримизи, әхлагсызлығы, дөвләтчилијимизи мөһв еләјән адамлары чинајәт мәс'улијјәтинә чәлб етмәк үчүн лазым кәләрсә, мәчбури тәдбирләр көрмәјә вә һәммин адамларын шәхсијјәтини мүәјјән етмәјә ичәзә верилсин. Шө'бәнин әмәкдашларыны мұһафизә едән бир груп олсун.

8. Ичтимаи әсаclarла шөһәр вә рајон ичра һакимијјәтләриндә дә бу шө'бәләр јарадылсын вә онлара јухарыда сәләһијјәтләр верилсин. Мәдәнијјәт Назирлијинә, Мәтбуат Комитәсинә кәнчләрин мә'нәви тәрбијәсинә, ана дилимизин инкишафына, милли кејимләримизә, адәт-ән'әнәләримизә даир, вәтәнпәрвәрлијә, намус вә гејрәтимизә даир тәблиғат, тәшвиғат иши апармағ һагтында хүсуси көстәриш верилсин.

9. Телевизија илә ајда бир дәфә "Намус вә гејрәт" ад-

лы верилиш тәшкил олунсун. Верилишдә халгымызын дилини, милли кејимләрини, адәт-ән'әнәләрини, әхлагыны алчалдан, дәвләтчилијимизи мәнв едән адамлар вә онлара гаршы мүбаризә тәдбирләри һаггында сөһбәт ачылсын. Көркәмли ел ағсагаллары, ағбирчәкләр, дәвләт адамлары, кәнчләр, сәнкәрләрдә вурушан гејрәтли оғул вә гызларымыз верилишә дә'вәт олунсун, онларын арзу вә истәкләри, тәклифләри музакирә олунсун.

Чәнаб Президент! Ағсагалларымыз вә зијалыларымыз! Әкәр тәклифләрим сизләр тәрәфиндән бәјәниләрсә, хаһиш едирәм телевизијада белә бир верилиш апарычысы, гејд еләдијим шө'бәнин исә әмәкдашы олмағыма әмәли көмәклик көстәрәсиниз. Хаһиш едирәм, дәвләтчилијимизин вә халгымызын кәләчәји наминә көмәјинизи әсиркәмәјәсиниз. Сизләри әмин едирәм ки, јухарыда садаладығым маддәләрә сәрт нәзарәт оларса (әлбәттә, мән бүтүн варлығымла буна чалышачағам) республикамызда баш алыб кедән анархијаја, һәрч-мәрчлијә, әхлагсызлыға, һөрмәтсизлијә, аварачылыға, сатгынлыға, икиүзлүлүјә вә с. сон гојулар, азәрбајчанчылығымыза, дилимизә, динимизә, адәт-ән'әнәләримизә, тарихимизә, ата-анаја, бөјүк-кичијә, Вәтәнә, халга һөрмәт бәрпа олунар.

МУӘЛЛИФДӘН

*Садыгов Әли Мәммәд оғлу
Сумгајыт Шәһәр Ичра
Һакимијјәти башчысынын
биринчи муавини.*

“Шәхсијјәтлә үз-үзә” китабымын ишыг үзү көрмәси үчүн мин бир мүсибәтләрә дөзмүшәм. Нијјәтим баша чатсын дејә олмазын әзаблар чәкмишәм. Инанын мәнә, изтирабларым чоһ олса да мәгсәдимдән дәнмәмишәм. Јухум әршә чәкиб. Мади вәзијјәтим имкан вермәјиб ки, китабымын бүтүн әзијјәтләрини, хәрчини өзүм чәким. Она көрә дә үз тутмушам имканлы јолдашлар. Демишәм ки, имканыныз дахилиндә гысырганмајын, сәхавәт көстәрин ки, чәкдијим зәһмәт јердә галмасын. Дүнјада јахшы адамлар чоһдур. Онлардан бә'зиләри шәхсијјәтә һөрмәт

едир, диқәри исә торпағына мөһәббәтли олулар...

Бу китаб һаггында јазмаға башлајанда, онун чап олунмасы, киминсә чап үчүн чалышмасыны гәтијјән дүшүнмәмишәм. Амма бә'зи сојдашларымын дедикләрини дә јадымдан чыхармамышам. “Дүнјанын ишини билмәк олмаз. Бәлкә һеч һејдәр Әлијев президент сечилмәди. Көзлә, әкәр сечилсә китабыны чапа вер, онда мади көмәк көстәрәрик”. Мән һәмин “мәсләһәтчиләримә” дедим:

КИТАБЫН ИЧИНДӘКИЛӘР

КИРИШ.....	3
РЕДАКТОРДАН.....	5
Шәхсијәтлә үз-үзә	
Һагсызлыг вә чүр'әтсизлик.....	10
Һејдәр Әлијев мәним јашымы нечә һесабламышды?.....	14
Халгымыза белә әхлаглы, савадлы, дүшүнчәли кәнчләр лазымдыр....	18
Ишләр гәјдаја дүшәндән сонра.....	21
Мәгсәдли тә'риф, мәгсәдли тәнгид гәдәр гәрәзли вә зијанлыдыр.....	22
Азәрбајҗан Республикасынын Президенти Һејдәр Әлијев чәнаб- ларына ачыг мәктуб.....	26
Саг ол, ата, саг ол, ана.....	32
Јенидән 1998-чи илдәки сөһбәтләримиз барәдә.....	34
Тәрәддүд, јохса еһтијат?.....	37
Мәни танымаг истәмәјән нанкорлар.....	39
Һејдәр Әлијев чәнаблары сәни көрчәк таныјачаг.....	41
Бәли, бөјүк шәхсијәт мәни таныды.....	42
Мүәллифдән.....	53
Милли әхлагымызын бу күнү вә сабаһы.....	54
Мүәллифдән.....	71
Китабын ичиндәкиләр.....	74